

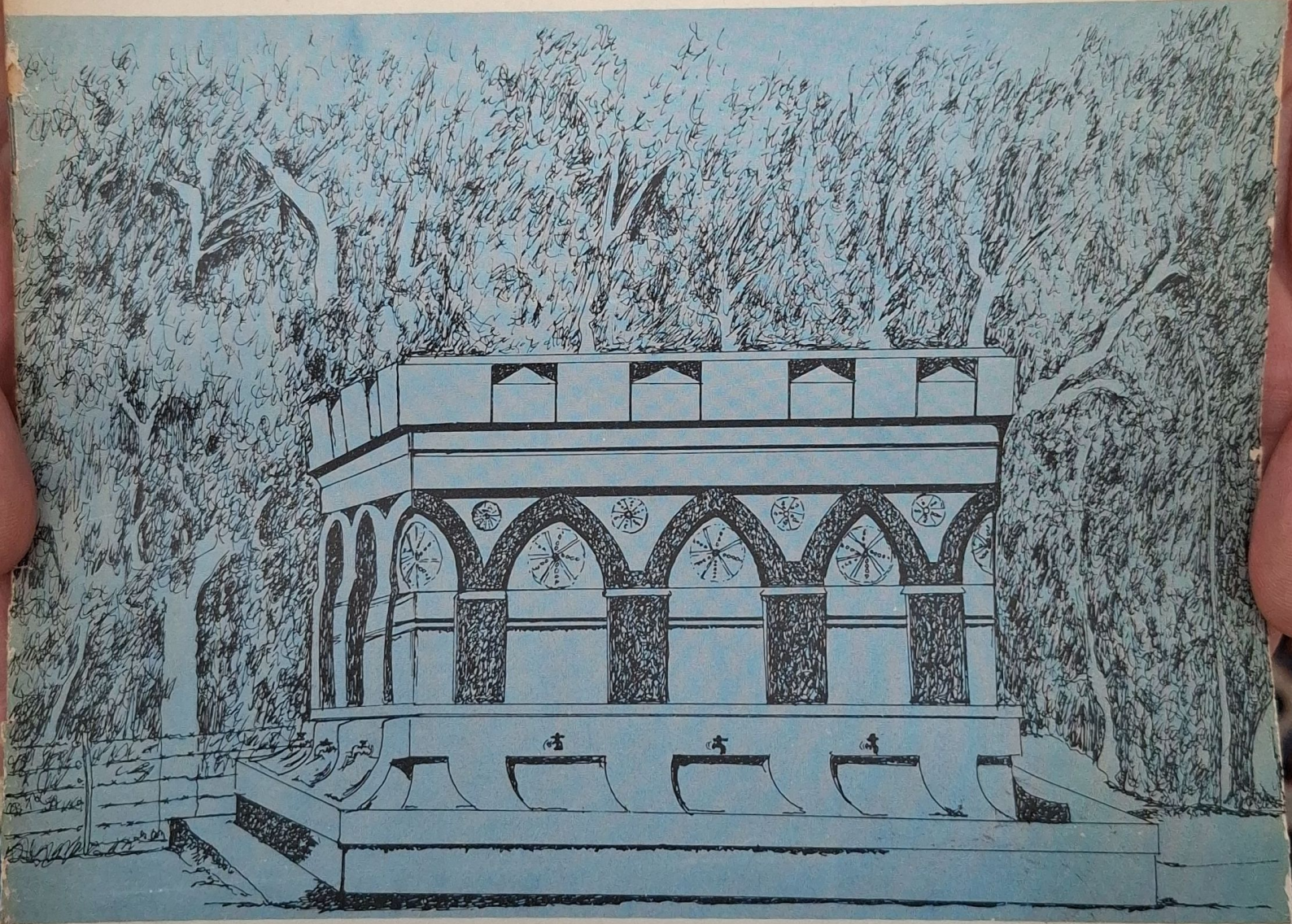
İÇEL KÜLTÜRÜ

MERSİN HALK EĞİTİMİ MERKEZİ VE AKŞAM SANAT OKULU MÜDÜRLÜĞÜ
YAYIN ORGANI

YIL : 3

SAYI : 8

TEMMUZ 1989

Hilmi DULKADİR
Doğan ATLAY
Yrd. Doç. Dr. Ali Berat ALPTEKİN
Esma ŞİMŞEK

Göktürk Mehmet OYTUN
Ramazan TEKNİKEL
Ayşe TEKİNEL
Nazmi ÜNLÜ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

* Prof. Dr. Bahaeddin Ögel'i Kaybettik - Hilmi DULKADİR.....	3
* Prof. Banguoğlu'nu da Kaybettik - Hilmi DULKADİR.....	4
* Misafir ve Misafirlik - Doğan ATLAY.....	5
* Yalanlamalı Masallar - Yrd. Doç. Dr. Ali Berat ALPTEKİN.....	7
* Çukurova Efsanelerinden Örnekler - Esma ŞİMŞEK.....	8
* Anamur'da Post Yanışlı Kilimler - Hilmi DULKADİR.....	13
* Taşeli Bölgesindeki Bazı Yer Adları Üzerine - V. Doğan GÜNAY.....	21
* Destanlar - Göktürk Mehmet OYTUN.....	25
* Anlarsın Gün Biter (Şiir) - Ramazan TEKNİKEL.....	25
* Mut Yöresinde Söylenen Ninniler - Ayşe TEKİNEL.....	26
* Bizim Karacaoğlan (ŞİİR) - NAZMİ ÜNLÜ.....	27
* Duygu Duygu Silifke (Şiir) - Muhsin DURUCAN.....	27
* Masal Derleme Yarışması Düzenlendi.....	28
* M.H.E.M ve A.S.O. Md.'lüğü 1988-1989 Öğretim Yılı Faaliyet Programları.....	30

Sahibi ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü

Mersin Halk Eğitimi
Merkezi ve Akşam Sanat Okulu
Müdürlüğü adına
Müdür

Hilmi DULKADİR
Tel : 122 08 - 163 56

İÇEL KÜLTÜRÜ

4 ayda bir yayımlanan
millî kültür dergisidir.

Dizgi Baskı: Devran Matbaası
Tel: 2293662 - Ankara

Baskı giderleri Halk Eğitimi
Geliştirme ve Güçlendirme
Derneğince karşılanmıştır.
Bu sayının toplam tirajı 1500
adettir

■ Gönderilen yazılar İçel veya
yakın çevresiyle ilgili olmalıdır.

■ Yazılar yayınlansın ya da ya-
yınlanmasın iade edilmez.

■ Yazılar üzerinde değişiklik ya-
pılabilir.

■ Haberleşme : Mersin Halk Eği-
timi Merkezi ve Akşam Sanat
Okulu Müdürlüğü
İÇEL

İÇEL KÜLTÜRÜ

Prof. Dr. Bahaeddin ÖGEL'i Kaybettik

Hilmi DULKADİR (*)

"Bahaeddin Hoca ölmüş" dediler: ürpardim !...

"Mümkün değil, bugün saat başı radyo haberlerini dinledim; bir şarkıcının ölümünden bahsediyordu. Hocamızı söylemedi" dedim.

O gün radyonun 19.00 bülteninde haber doğrulandı. Demek O, çok sevdiği Türk dünyasından göçmüştü. Yıllarca, masasının başında Bafra sığarasından sararan parmakları arasında taşıdığı kalemni bırakmıştı.

Prof. Dr. Bahaeddin ÖGEL, 1923 yılında Elazığ'da doğdu. 7 Mart 1989 yılında Allah'ın rahmetine kavuştu. O en son Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi öğretim üyesiydi, Türk Tarih Kurumu asli üyeliği, Atatürk İlkeleri Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü ve Osmanlı Araştırmaları Merkezi Başkanlığı görevlerinde bulunmuş, Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünün kurucuları arasında yer almıştı.

10 yabancı dil biliyordu. Almanya'da Çin'de Türk tarihi, kültürü ve dili okutmuştu.

Türk kültür tarihi üzerine 14 kitabı (Bunlardan biri olan Türk Kültür Tarihine Giriş 9 cilttir), pek çok da makaleleri yayınlanmıştı.

O'nu ilk defa 1981 yılında İstanbul'da 1. Milletlerarası Türk Halk Kongresi'nde tanıdım. Birbirimizi çok sevmiştik. Elini omuzuma koymuş, sırtımı sıvazlamış, kırıştırdığı kiprikleriyle sık sık "mühim,... mü-

him " demişti. Orada anlamıştım; Hoca, benim gibi gençlerin omuzunu sıvazlamakla esasta kamçılıyordu. Bir âlimden beklenen de bu değil miydi ?

1987'de Elazığ'da idik. Yorgun gözüküyordu. Dalgındı. "Hocam kendinizi çok yoruyorsunuz" dedim.

"Doğru, yoruluyorum" dedi.

"Fazla yorulmayın siz bize lüzumsuzsınız. Daha Türk Kültür Tarihine Giriş kitabınız tamamlanmadı. Onu bitirmeden sizi bir yere bırakmayız" dedim.

"Benim de dileğim o. Şu üniversitelerin imtihanlarını yapıyoruz. Bir iki dinamik adam kazanabilirsek" demişti. Ona bir kere daha hayran olmuşum. Yine orada, akşam bir markalı teyp getirtmiş Suphi Saatçi'yle Harput türkülerini dinliyordu. Hem bize türkülerin hikayelerini, yorumunu yapıyor hem de zaman zaman gözüyle, gönlüyle diliyle eşlik ediyordu.

O'nda müzikten tarihe, sanattan şiire kadar Türk'e ait ne varsa derya deniz gibi engin ve zengindi

Duyuyordum; nereden bir konferansa çağrılrsa, oradaydı. Öyle uçak

(*) Mersin Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürü

İÇEL KÜLTÜRÜ

bileti, özel ilgi de beklemezdi. Bir defasında Mersin'e çağırdık.

"Uçakla gel" demiştik. otobüsle geldi.

"Hocam neden uçakla gelmediniz" dedik.

"Kıyar mıyım size" demişti. Dönüşünde Uçak biletini aldık, zarfına da 10.000 lira taksi parası koymuştuk.

Ve O'nunla son olarak 10 Aralık 1988 tarihinde Ankara'da bir ödül töreninde görüştük. Hastalığı, rengini sarartmıştı ama gönlü çok dinçti. Kulağıma eğildi, "Hilmi'ciğim 10. cildi tamamladım" dedi. Çocuk gibi seviyorduk.

Bir ayağı, Sovyet Türkistan'ında, bir ayağı Çin Türkistan'ında bir ayağı İran'da, bir ayağı "Misak-ı Milli" sınırları içindeydi dergilere yazı yazıyor, kitap yazıyor; üniversitede ders veriyor, konferanslar veriyor, hasılı bin bir parça oluyor ama her parçası yetiyordu da artıyordu....

Ben batıdan Redhaus'u bir de Hammer'i tanırım. Kimse alınmasın ama onların bir eşi de bizde Prof. Dr. Bahaeddin ÖĞEL hocamızdı, derim.

Bir insan düşünün; çok çeşitli neonların altında sabahlamamış kendisini ve çevresindekileri eğlenceli, toz pembeli bir hayat kucaklamamış, aksine, benim Harput'unun tezek kokan sokaklarında o benim insanıma has gariplik, yoksulluk içinde yetişmiş; 10 yabancı dili öğrenmiş, yabancılara konuşmuş, onların yazdıklarını çevirip yazmış, konuştuklarını nakletmiş ciltler dolusunca "Türk"ü yazmış binlerce öğrenci yetiştirmiş. Bunlar kolay değil. bunları yapabilecek insanın beynine şimşekler çakar. Karıncanın buğdaya üşüşdüğü gibi insanı yer bitirir. Tahammül kolay değil. Niçin katlanılır? Tabii ki önce inanç sonra sevgi için. O'nun sevgisi bizim için, bizim çocuklarımız için, Türk Dünyası için. Eğer biz, O'nun ızdırabının bir zerresini duyuyorsak O'nu yakından tanıyıp insanımıza anlatmalıyız. Eğer biz O'nu ne idüğü belirsiz bir çığırtkanla aynı teraziye koyuyor ve Ögel Hoca'nın kefesini hafif getiriyorsak hayıf bize.

Biz ne edersek edelim, Türk Kültürü dünyada var oldukça Ögel Hoca'mız hep yaşayacaktır.

Allah mekânını cennet etsin.

Prof. Banguoğlu'nu da Kaybettik

Eski Milli Eğitim Bakanlarımızdan, Değerli dil ve edebiyat âlimi, yazar Prof. Dr. Tahsin Banguoğlu'nu da 3 Mart 1989 tarihinde İstanbul'da kaybettik.

Prof. Dr. Tahsin Banguoğlu Hocamız 1904 yılında Drama'da doğdu. 1930 da Darülfünun Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Aynı yıl Gazi Terbiye Enstitüsü edebiyat öğretmenliğine atandı. 1932-1936 yılları arasında Almanya'da doktora yaptı. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinde öğretim üyeliği yaptı. 1940 yılında okullar için "Anahtar-larıyla Türk Grameri" isimli eserini yazdı.

1943 yılında Bingöl Milletvekili olarak politik hayata atıldı. Bu dönemde Ülkü Der-

gisi'ni idare etti. Maarif Encümeni'nde çalıştı. Halkevleri Yüksek Danışma Kurulu Başkanlığı yaptı. Dil Kurumu'na ilmi bir hüviyet vermeye çalıştı.

1948 de Milli Eğitim Bakanı oldu. 1950 yılında politik hayatına ara verdi. 1955-59 yılları arasında Londra Üniversitesi'nde Mukayeseli Türk Dili okuttu. Dönüşünde Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Türkçe Dini Metinler ve İstanbul Edebiyat Fakültesinde Orta Türkçe dersleri verdi.

1961 de yeniden politikaya dönerek Edirne Senatörü oldu.

1971 yılında siyasi hayattan tamamen çekilip ilmi çalışmalarına döndü.

İÇEL KÜLTÜRÜ

Misafir ve Misafirlik

Misafir lügatta; sefer halinde olan, bir yerden gelip bir yerde konaklayan.

Dini kitaplarda, misafire ziyafet vermek İbrahim Aleyhisselam sünnetidir. Misafire ikram etmek sevaptır.

Hadislerde, içerisinde misafir bulunan evde melekler ayakta durur. Birinin yemek sofrası misafirin önünde bulunduğu müddetçe melekler onun için istiğfar eder denmektedir.

Evliya Çelebi'de Karamanlıları şöyle anlatır:

"Bütün halkı kırmızı boyalı kuzu kürkü geyip mevlevi külahı üzerine Muhammedi sarık sararlar. Lehçeleri Türk dilidir. Baba-i alem kavimdir. Hepsi garip dostları kimselerdir. Gece gündüz misafirsiz olmazlar, misafire çok ikram ederler, kapıları gece gündüz misafirlere açıktır. Bütün kadınları sarı çizme geyip üzerlerine beyaz car bürünürler."

Türklerde de çok eskiden beri misafire hürmet ikram etmenin büyük bir fazilet olduğunu biliyoruz. Çünkü bize kadar an'ane halinde gelmiştir.

Mut ve civarında 1950'li yıllara kadar misafir ve misafirlik müessesesi eski usul üzere işliyordu. Asfalt karayolunun Mut'tan geçmesi birçok güzel örf ve adetlerimizle beraber misafirlik müessesesini de yıktı, sildi, süpürdü, tarihe karıştırdı.

(*) Emekli Sağlık Memuru / Mut

1931 yılında hazırladığı "Hız" adlı fikir ve sanat dergisiyle ve ilmi araştırmalarıyla ilim ve edebiyat dünyasına adını atan Banguoğlu Hocamız, çeşitli ilmi dergilerde inceleme ve makaleler yazmış, izler bırakmış, değerli bir ilim adamımızdır.

Doğan ATLAY (*)

Köylerde olsun, kasabalarda olsun, hele kış günlerinde misafir eksik olmazdı. Yolcular, çerçiler, iş arayanlar vb. kış günlerinin dondurucu gecelerinde sıcak bir çatı altına sığınmağa mecburdular. Ev sahipleri de bunları korumağı, yedirip yatırmağı bir insanlık görevi bilirdi.

Misafire yapılan hizmet ve masraf karşılığında en ufak bir ücret, değil talep etmek, düşünülmezdi bile. Bir evde bir veya birkaç misafirin bulunması muhakkak bazı maddi manevi sıkıntılar oluşturur, bunların ve beraberindeki binitlerinin akşam, sabah işeleri ev sahibine epeyce bir masrafa mal olur. Bir de bütün kış devam ettiği düşünülürse pek kolay olmadığı anlaşılır. Onun için 4-5 nüfuslu misafir sahibi bir aile, bir kış için bir ton'un üzerinde un öğütür. (Köylerde bazı aileler misafiri her an kabul edenlere misafir sahibi veya hanedan derler.)

İşte bu ferdi külfeti en aza indirmek gayesi ile kasabalarda ve bazı köylerde "oda"denilen misafirhaneler yaptırılmış. Odalar ya köylünün ortak malıdır gelen misafirler odada sıra ile hergün bir aile tarafından ağırlanır veya zengin kimseler tarafından özel olarak yaptırılıp bütün hizmet ve masrafları sadece oda sahibi tarafından karşılanırdı.

O eski günlerin özel odalarından bir tanesi Yakup Beğ'in odası hizmet

Biz O'nu daha çok ömrünü verdiği Türk dili alanında dilin bozulması ve yozlaşmasına karşı çıkan sağlam bir dil anlayışının takipçisi olarak tanıyor ve takdir ediyoruz.

Ruhu şad olsun...

İÇEL KÜLTÜRÜ

vermemekle beraber Mut'ta Meydan mahallesinde halen ayaktadır.

Oda'lar oda sahibinin ismi ile anılırdı, mesela: Mut'ta Yakup Beğ'in odası, Kıravgada Aziz Beğ'in odası gibi. Birde Beylik odalar varmış, nasıl hizmet verdiğini merhum Neşri Atalay, Mut Tarihinde anlatır.

Karaman'da Karamanoğlu İbrahim Bey imaretinin kapısı üzerinde: "Gelene kapımız açık, yiyene malımız mübah." manâsında Arapça bir kitabe var.

Zeyne köyünden merhum Yahya Uyar bir oda duvarında "Ey misafir, safa geldin, bundan iyi makam olmaz. Kimi gelir, kimi gider. Hiç kimseye mekan olmaz." beytini okuduğunu söylemişti.

Hemşehrimiz halk ozanı Cemalî de Örenpınar'da yaptırdığı bir odayı şu şiiri ile tescil ve tezyin etmiştir.

Gelen gelsin bu haneye buyursun
Kim gelirse izzet ile her zaman
Hak nasibi kassamnada ayırsın
Konuşalım ülfet ile her zaman

Nice canlar gelir gelir oturur
Bir misafir dokuz kısmet getirir
Sekizin kor birin alır götürür
Uğur olsun devlet ile her zaman

Ne sebepten bu gözlerim alildir
İsyanım çok sevabımız kalildir
Ol Cennet'e girmekliğe delildir
Oturalım hizmet ile her zaman

Tövbe eyle yaş kemali bulmadan
Nice canlar getti murad almadan
Ey Cemalî ömrün ahir olmadan
Hak'ka yalvar rahmet ile her zaman

Evsahibi - misafir ilişkilerinden bazı fıkralar, atasözleri, deyimler de oluşturulmuş.

Baba başka bir yerde oturan oğlunun yanına gider oğlu o an evde yoktur. Gelin, hoşgeldin deyip hal

hatır sorduktan sonra kayınpedere usulca yol göstermek ister, iki yaşındaki oğlu Duralı'yı kucağında hoplatarak:

— Oğlumun dedesi geldi, gelmeden gidesi geldi. Diye sevmeye başlar.

Kayınpeder de laf altında kalacak kimse değil. Alır Duralı'yı kucağına:

— Oğlumun adı Duralı, dedesi bugün de buralı yanında buralı.

Deyince gelin bakar ki olacağı yok, kalkıp çorba tenceresinin ocağa koyar.

X X X

Sabah olmuş ev sahibi kahvaltı vermek istemez, misafirin yolu uzun, aç gitmek istemez. Misafir kahvaltı bekler, ev sahibi misafirin gitmesini... Oturup beklerirken ev sahibi dayanamaz:

— Ellerin misafiri türkü çağırı, çağırı gidiyor. Der. Misafirde kararlı:

— Onlar karınlarını doyurdularda öyle gidiyorlar. Diyerek aç gitmeyeceğini anlatır.

X X X

Akşam yemekte ev sahibi büyük kaşığı kendisi alır, küçük kaşığı da misafire verir, çorbaya saldırırlar. Her kaşık çalışta ev sahibi:

— Öldüm, öldüm. Dermiş. Misafir dayanamamış:

— Yahu arkadaş, kaşıkları değişelim de biraz da ben öleyim. Demiş.

X X X

Yemek yerlerken ev sahibi misafire:

— Yahu misafir yiye yiye öküz olacak mı? deyince misafir:

— Ben daha buzağı bile olmadım, hele biraz daha yiyelim. Demiş.

X X X

— Ölüm ile misafir gafilin gelir.

— Misafir misafiri çekemez.

— Çok misafir ev sahibini rahatsız eder.

İÇEL KÜLTÜRÜ

YALANLAMALI MASALLAR

Yrd. Doç. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (*)

Türk insanının kıvrak zekası, anlatmaya dayanan türleri o kadar rahat anlatmaktadır ki; gerçekten o masalların, fıkraların, efsanelerin güzelliğine hayret etmemek elde değildir. Her fıkra, masal veya efsane, kendi türleri arasında birbirinden daha güzeldir. Her anlatıcı, onlara ayrı bir güzellik vermiştir. Aslında, bu türleri, bu sahanın ehli olan kimseler dışında kalanlar, pek ayıra-mazlar. İşte, ekte örneklerini vereceğimiz, metinlerin, fıkra mı, yoksa masal mı olduğu hususunda tereddüt etmemiş değiliz. Çünkü, Eberhard-Boratav Typen Türkischer Volksmarchen' de bu türe fazla örnek vermemişlerdir.

Thompson'da ise, 1875-1889 numaralar arası **yalan masalların** örneklerini teşkil etmektedir. 1890-1909 numaralar arası ise Avcı Masalları örnekleridir. Ancak, 1200-1999 numaralar arası Thompson'da fıkraları içine almaktadır. Fakat, yukarıda belittiğimiz numaraların önüne "**fıkra**" denmemiş; "**yalan masalları**", "**avcı masalları**" denmiştir.

Türkiye'de, bu tür masalların pek örneğine rastlayamıyoruz. Zaten yukarıda da görüldüğü gibi, bu masallara, dünya masalları arasında da pek rastlanmamaktadır. Eberhard-Boratav; 358-363 numaralar arasını bu tür masallara ayırmıştır.

Biz, ekte vereceğimiz, bu türe örnek olan masallardan ilkinin (Avcı), 1980 yılının yaz aylarında, Mersin'in Mut ilçesinde Mehmet Küçük'ten derledik. Küçük, bu masalı babasından dinlemiş olup, halen Mersin merkezde ikamet etmektedir. Okur-

yazar olan anlatıcının mesleği ise, Anamur YSE şantiye şefidir (Şimdi emekli).

II. Masal (İki Yalancı) ise, yine Mersin ilinin Silifke ilçesine bağlı Işıklı köyünde ikamet etmekte olan Mehmet Belen'den derlenmiştir. Okur-yazar olan anlatıcı, masalı yaşlılardan öğrenmiştir. Mesleği çiftçi olan Belen, o yıllarda 55 yaşında idi.

AVCI

Bizim Mut'da, meşhur bir dağ vardır. adına "Mağras Dağı" derler. Bu dağın arkasında büyük av yerleri vardır. Günlerden bir gün, avcılarının birisi oraya ava gitmiş, bakmış ki, harman yerinde çok büyük bir keklik sürüsü var! Bu avcı, tüfeğini bir atmış, yüz tanesi vurulmuş, yüz tanesinin ganadı kırılmış, yüz tanesi de uçarak kaçmış. Bu arada, öbür taraftan birisi müdahale etmiş, demiş ki :

"Bu kadar keklik mi olur?" filan demiş.

Avcı :

"Niye olmasın" filan demiş.

Öbür arkadaş, tekrar söze garişmiş:

"Ben de, buradan Mağras'ın depesine, deve güde gitdiydim-demiş-deve azgan dikeninden çokca yedi ve susadı. Uzun müddet sağa sola goşup su aradı. Yakınlarda bulamayınca, boynunu iyice uzattı ve " çağlağı"dan suyunu içti, orada sulandı," demiş.

Öbürü hemen müdahale etmiş:

"Mağras'ın depesinden, deve boynunu uzatır da, çağlağı'dan sulanır mı ? En az on kilometre var," demiş.

Arkadaşı:

(*) Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat
Fakültesi Öğretim Üyesi

İÇEL KÜLTÜRÜ

Çukurova Efsanelerinden Örnekler

Üzerinde, çeşitli çalışmalar yapılan ve bir çok ilim adamı tarafından, değişik tarifleri verilen efsaneler, Anadolu'da, öyle kayalar, taşlar vardır ki; bazıları bir insanı, gelin alayını, sürü ve çobanını, bazıları bir hayvanı, bazıları da bir ejderha veya devi hatırlatmaktadır. Anadolu insanı, bu kaya parçalarını, çeşitli benzetmelerle efsaneleştirmiş, bunlara yeni yeni hikâyeler yakıştırarak, çok önceden meydana gelmiş olarak kabul edilen bir hadiseyi, bu taşlarla ebedileştirmişlerdir.

Stit Thompson'ın Motif İndeks'inde, "taş kesilme motifi" şekilde yer alan ve:

(*) Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat
Fakültesi Araştırma Görevlisi

"Sen, bir atışta üçyüz keklği vurun da demiş- bizim deve, Mağras'ın depesinden başını uzadıp da çağla-ğ'dan sulanmaz mı?" demiş.

Avcı :

"Ne olacak ki böyle En iyisi, biz bunun ortasını bulalım," demiş.

Arkadaşı da :

"Sen keklği yüze indir, ben de deveyi düze indireyim," demiş.

İKİ YALANCI

Kayseri'de bir yalancı varmış. Bir yalancı da Adana'da varmış. Günlerden bir gün, Adana'daki yalancı Kayseri'nin yanına varmış. Günlerden bir gün, Adana'daki yalancı Kayseri'nin yanına varmış Orada, Kayserili yalancı ile konuşurken, ikisi de yalancı olduklarını belirtmişler. Kayseri'deki yalancı başlamış anlatmaya:

"Arkadaş, geçenlerde bir şeker kamışı ekmiştim, öyle uzadı, öyle uzadı ki, şeker kamışının başına çık-

Esmâ ŞİMŞEK(*)

D 230. İnsanların taş kesilmele-ri,

D 240 Hayvanların taş kesilme-leri,

D 470. Nesnelerin taş kesilme-leri (1) olarak gösterilen bu hâdiseyi, Prof. Dr. Hikmet Tanyu, çeşitli sebeplere bağlanmıştır.

Bunlar:

1. Bedduâlarla taş kesilenler, lânetlenen yılan sokar veya bedduâ ile taş kesilir.

2. Günah işleyenler, Tanrının gazabına uğrayarak taşlaşırlar.

3. Dilekleri sonunda taşlaşanlar. Sevgililerine kavuşmayan güzeller, iffet sahibi, talihsiz güzel kızlar, bir saldırıda iffetinin ve sevgisinin leke-

dım, bir de baktım ki; Adana Ovası tamamiyle ayağımın altında kalmış," demiş.

O, yalanını bitirdikten sonra, bu sefer de Adanalı başlamış :

"Arkadaş -diyor- bizim Adana Valisi emir verdi;" Adana'da ne kadar kap varısa, eski-yeni hepsi toplanacak" dedi. Bütün bakır kaplar toplandı. Arkadaşlardan bir kısmı Gaziantep'e, bir kısmı İçel'e gitti, ben de buraya geldim ki, Kayseri'deki bakır kapları toplayayım. Burada ne kadar bakır kap varısa hepsini toplayıp gideceğim," demiş.

Kayserili:

"Yâ arkadaş, bu vali bu kadar bakırı toplayıp da ne yapacakmış?"

Adanalı:

"Yâ arkadaş, bu kadar bakırı toplayıp da, bir büyük gazan yapmazsa, bu senin şeker gamışını nerede gaynatacak?" demiş.

Böylece, Adana'daki yalancı Kayseri'deki yalancıyı bastırmış.

İÇEL KÜLTÜRÜ

lenmemesi için taş olmayı tercih edenlerin dilekleri.

4. Kahramanlaşmış, efsaneleşmiş kimselerin izleri, hâtıraları dolayısıyla, taşın yeni bir keyfiyet kazanması. Hz. Ali, Battal Gazi, Köroğlu, vb.nin izleri, hatta, atların taş ve yalak üzerindeki izleri ile, taşlar özel bir hüviyet kazanırlar (2), şeklindedir.

Peygamberimizin, Hz. Fâtıma'nın ve Hz. Ali'nin Arabistan'da yaşadığı herkesce mâlumdur. Ama, bizim insanlarımız, onların yaşadığı yerlere hiç bakmadan, hemen, çevrelerindeki kaya parçalarına bakarak, onlarla ilgili birer efsanenin meydana gelmesine sebep oluvermişlerdir.

Günümüzde, hâlâ, yaramaz çocukları korkutmak için söylenen:

"Sakin öyle yapma, yoksa elin, ayağın taş kesilir..." gibi sözler, taş kesilmenin bir ceza sonucu olacağını gösterir. Bazı, efsane ve masallarda ise, bulunduğu zor durumdan kurtulmak isteyen kahraman:

"Allah'ım, ya taş, ya da kuş olayım," diye dua eder ve neticede kuş olur.

Üzerinde efsanelerin anlatıldığı veya efsanelerin söylenmesine daha uygun olan konulardan birisi de yatlardır. Velilerin, ermişlerin veya iyi insanların yattığı bu mezarlarla ilgili çeşitli efsaneler meydana getirilmiş ve bu kişilerin gerçekten bazı işleri yapmada olağanüstü kuvvetlere sahip olduğuna inanılmıştır. Öyle insanlar vardır ki; dertlerine çare bulmak için, doktor, eczane yerine, türbeler ve mezarlara giderler. Orada yapılan dua ile, aldıkları çamur veya su ile iyi leşeceklerine inanırlar. Bu inançlarından olsa gerek, çoğu da iyileşir. Zaten, efsanelerin özelliklerini de Sakaoglu hocamız, şöyle sıralamaktadır:

a. Şahıs, yer ve hadiseler hak-

kında anlatılır,

b. Anlatılanların, inandırıcılık vasfı vardır,

c. Umumiyetle, şahıs ve hadiselerde tabiatüstü olma vasfı görülür,

ç. Efsanelerin belirli bir şekli yoktur; kısa ve konuşma diline yer veren anlatmalardır (3).

Görüldüğü gibi çeşitli konularda, değişik hadiseler için efsaneler anlatılabilmektedir. Yani, efsanenin, tek bir konusu olmayıp:

1. Yaratılış efsaneleri,
2. Tarihi efsaneler,
3. Olağanüstü kişiler, canlılar ve güçler üzerine efsaneler,
4. Dini efsaneler,

şeklinde, dört grup halinde tasnif edilmiştir. (4).

Üzerinde durduğumuz efsanelerden birincisi; hem tarihi hem de dinî, ki üç ve dördüncü efsaneler ise olağanüstü kişilerle ilgili gruba dahil edilmektedir.

Ekte, örnek olarak vereceğimiz efsaneleri Adana'nın Kadirli, Tufanbeyli ve Kozan ilçelerinden derledik. Çeşitli halk edebiyatı malzemeleri ile dolu olan bölgemiz, efsane yönünden de oldukça zengindir. Ancak, bugüne kadar; Selma Aktan (5), Ali Rıza Yalçın (6), vs. gibi araştırmacıların dışında, konuyla ilgili önemli bir çalışma yapılmamıştır.

1988 yılının Şubat ayında derlediğimiz bu efsanelerden ilkin; Mesude Aksoy anlatmıştır. Anlatıcı, 36 yaşında ev hanımı olup, Adana'da ikâmet etmektedir. İlkokul mezunu olan Aksoy, bu efsaneyi anlatıldığı Ferhatlı köyünde bulunmaktadır.

II. efsaneyi, 85 yaşında olan Hüsnü Taşkaya anlatmıştır. Kadirli'nin Azaplı köyünde oturan Taşkaya'nın okuma-yazması yoktur (Âşık Feymanî'nin annesi),

İÇEL KÜLTÜRÜ

III. efsaneyi, Kadirli'de ikamet etmekte olan, 48 yaşındaki Memiş Altunok anlatmıştır. İlkokul mezunu olan anlatıcı, efsaneyi, büyüklerinden öğrenmiştir. Efsanenin konusu olan dağ, Adana'nın Tufanbeyli ilçesine bağlı Tozlu köyündedir.

IV. efsaneyi ise, şu anda 70 yaşında olan ve Kadirli'nin Sıtır köyünde ikâmet eden, ev hanımı, Emine Seğmen anlatmıştır. Okuma-yazması olmayan anlatıcı, bu efsaneyi yakınlarından dinlemiştir. (Anlatılan efsanenin isnad edildiği Ahmet Hoca mezarlığı, Kozan'ın Boztahta köyünde bulunmaktadır.)

Şimdi de üzerinde durduğumuz efsanelere geçmeden önce, bunların motif sıralarını verelim :

I. PEYGAMBERİMİZİN BEDDUASI

a) Hz. Fâtıma'nın kocası, çeşitli sebeplerden dolayı, tekrar evlenmek ister.

b) Kocası, gelini alıp gelirken, Fâtıma üzülmeye, yemeği eli ile karıştırmaya başlar.

c) Hz. Fâtıma'nın babası, kızının halini görünce, bedduâ ederek, düğün alayının taş kesilmesine sebep olur.

II. YUSUFCUK KUŞU

a) Anne, üvey çocuklarını istemez,

b) Baba, murt çırpma bahanesiyle, çocukları dağa götürür.

c) Çocuklar, oyuna dalarak, getirdikleri çulu kaybederler,

d) Üvey anneden korkan iki kardeş çulu bulamayınca, duâ ederek birer kuş olurlar.

III. DEDEDAĞI

a) Dede Dağı mevkiinde, iyi bir insan yatmaktadır.

Bunun mezarı yanında bulunan kuyu-ya, günahsız birisi geldiğinde kuyu taşmakta, günahkar birisi gel-

diğinde ise, su dibine kadar çekilmektedir.

IV. AHMET HOCA MEZARLIĞI

a) Ahmet Hoca, fakir, boş vakitlerini ibadetle geçiren bir kimsedir.

b) Bir gün yatarken, canı ekmek ister, uyanığında, heybesinin ekmek ve altın ile dolu olduğunu görür.

c) Öldükten sonra, gömüldüğü mezarın çevresinden alınan çamurlar, yaraları ve hastalıkları iyileştirir.

METİNLER

(1)

PEYGAMBERİMİZİN BEDDUASI

Adana'nın Kozan ilçesine bağlı Ferhatlı köyü civarındaki bir düğün alayını hatırlatan kayalar, Hz. Ali'nin, Fatıma'dan sonra tekrar evlenmesi neticesinde, peygamberimizin bedduası ile taş kesildiğini göstermektedir.

Efsaneye göre; Hz. Fatıma'nın kocası (Hz. Ali), evliliklerinin üzerinden biraz zaman geçtikten sonra, çeşitli sebeplerden dolayı tekrar evlenmek ister. Bu duruma, Fâtıma anamız çok üzülür, fakat hiç belli etmez. Her iş biter, düğün hazırlıkları başlar, Kocası (Hz. Ali) ile birlikte, bir grup insan gelini almaya giderler. Aynı zamanda, evde de düğün yemekleri pişirmeye başlanır. Ocaklar yanar, kazanlar kurulur.

Yemeği pişiren Hz. Fatıma, kazandaki yemeği, eliyle karıştırmaya başlayınca, babası dayanamaz :

"Kızım, kızım, ne yapıyorsun öyle, elin yanacak?"

Hz. Fâtıma :

"Yok baba yok, benim elim değil, ciğerim yanıyor,"

"Yok kızım, elin yanıyor,"

"Yok baba yok, yanan ciğerimdir. Çünkü, kocam üzerime yeni bir gelin getiriyor,"

Baba:

"Sen onun için üzülme kızım, şimdi ben onlar için bir duâ okurum,

İÇEL KÜLTÜRÜ

hepsi taş kesilir," der.

Ve, kızının üzülmeye dayanamayan baba (Hz. Muhammed), yüzünü düğün alayına çevirerek :

" Dağ-taş, hep insan olsun, sizler de taş kesilin," şeklinde bedduâ eder.

O anda, gelmekte olan bütün düğün alayı; gelin, damat, sağmenler ve davulcular, oracıkta bir taş yığını haline geliverirler.

Bugün hâlâ, o taş yığınlarına bakıldığında, Erzurum, İzmir, Yozgat, Van, vs. illerimizde olduğu gibi burada da bir düğün alayının taş kesildiği anlaşılır.

(II)

YUSUFÇUK KUŞU

Öksüz olarak büyüyen Yusuf ile kardeşinin babası bir süre sonra, tekrar evlenir. Bu çocukları istemeyen üvey anne sürekli olarak kocasını sıkıştırır:

"Kızım ile oğlanı bir yerlere gönderirsen gönderirsin. Yoksa, ben de sana hanımlık yapmam," der.

Kocası:

"Ama hanım, Allah'tan kork, niçin böyle diyorsun? Ben koskocaman olmuş, kız ile oğlanı nereye götürüyüm?"

Hanım :

"Vallahi, orasını sen bilirsin. Bunları yok etmezsen ben evden gideceğim,"

Ne yapacağını bilmeyen, çaresiz baba, çocuklarını alıp murt çırpıma götürür. Orada ne kadar murt varsa, hepsinin dallarını keserek çocukların önüne yığar ve:

"Siz bunları çırpın, ben, biraz sonra geleceğim," diyerek ayrılır.

Adam ayrıldıktan sonra, çocuklar oyuna dalarlar ve oynaya oynaya murt çırtıkları yerden eyepce uzaklaşırlar. Akşam olunca, nerede olduklarını anlayamazlar ve murt çırtık-

ları çulu aramaya başlarlar. Fakat ne kadar aradılsa da, çulu bir türlü bulamazlar, eli boş eve gelirler. Bunların, çulu getirmediğini gören üvey anne:

"Ne yaparsanız yapın çulu bulup, bana getirin, yoksa siz de gelmeyin," diye evden kovar.

Çocuklar, tekrar dağa çıkarlar, o yana giderler, bu yana giderler, bir türlü çulu bulamazlar. Sonunda Allah'a yalvarırlar:

"Allah'ın, elimiz boş eve gidersek, analığımız, bizi öldürür. Sen bizi, ya taş et, ya da kuş," derler.

Duânın neticesinde, her ikisi de birer yeşil başlı kuş olup uçar giderler. Günümüzde hâlâ yaşayan, bu yeşil ve büyük başlı kuşlara "Yusufçuk" adı verilmiş olup, birbirleri ile karşılaş-tıkları zaman :

"Yuuusuuf..."

"Guuuuuk,..."

"Çulu, çulu, çulu buldun mu ?"

"Yooook, yook, yook,"

diye, birbirlerine, hâlâ o kaybettikleri çulu sorarlar.

(III)

DEDEDAĞI

Adana'nın Tufanbeyli ilçesine bağlı Tozlu köyünde, bir yatır vardır. "Dede Dağı" adı verilen bu dağda, mezarın işareti olarak, sadece üç taş, bulunmaktadır. Ancak, bu taşın hemen yan tarafında bulunan bir kuyu vardır ki; bu kuyunun başına günahsız bir kimse geldiğinde, su ağzına kadar taşmakta, kötü ve günahkâr birisi geldiğinde de, bu su dibine çekilmektedir.

Hâlen, bölge halkının ziyaret yeri olarak kabul ettiği bu kuyu, Tozlu köyünde bulunmakta ve gidenlerin ifadesine göre, kuyu, yukarıda anlaşılan hususiyetleri göstermektedir.

Mezarda yatan kişi için sadece, "şehit" denilmekte, başka bir şey bilinmemektedir. Ancak, geçtiğimiz

İÇEL KÜLTÜRÜ

yıllarda, bu mezarın bulunduğu köy (Tozlu)' de, şöyle bir hadese meydana gelmiştir:

Köyde oturan bir aile, oradaki evini tamamen boşaltarak şehre (Tufanbeyli'ye) taşınırlar. Orada bulunan köy halkı da, "ev nasıl olsa boş," diye, hayvanlarını bu eve bırakmaya başlarlar. Böylece, köyün çobanı, her akşam hayvanları eve getirir, sabahları da yine gidip almış.

Çoban, yine bir gün, inekleri almaya gelince, bir de bakar ki; ne görsün! Beyaz elbiseli, yeşil örtülü bir hanım, inekleri dışarı çıkartmakla meşgul! Hanımın kim olduğunu bilmeyen çoban, hayvanlarını dışarıya çıkarttığı için kızarar, bu hareketinin sebebini sorar. O hanım :

" Benim adım Zeynep, Dede Dağı'nda yatan adamın kız kardeşiyim. O, bir şehittir. Kızım da, burada yatıyor ve sizin hayvanlarınız, benim kızımın ayaklarını çiğnemektedir. Bir daha ineklerinizi ve diğer hayvanlarınızı buraya getirmeyin. Aksi takdirde, başınıza belâ gelir."

Çoban, korkusundan ne yapacağını şaşırır, kadını orada bırakarak köylüleri çağırmaya gider. Ama, köylüler geldiğinde kimseyi bulamazlar. Hemen evi boşaltıp temizleyerek kapısını kapatırlar.

Ev, hâlâ kapısı kapatılmış bir vaziyette, o köyde bulunmaktadır.

(IV) AHMET HOCA MEZARLIĞI

Ahmet Hoca, hiç kimsesi olmayan, fakir bir çobandır. Ancak, o da, Munzur Baba gibi, okuduğu duâlarla, veya elini sıvazlayarak, hasta olan insan ve hayvanların iyileşmesini sağlamaktadır.

Ömrünü ibadetle geçiren bu zat, bir gün; köyün kenarındaki bir çam ormanında uykuya dalar. Gece, çok acıkan hoca:

"Ah! şimdi biraz ekmek ve ye-

mek olsa da yesem," diye içini çeker.

Biraz uyuduktan sonra kalkarak, orada boş olarak bıraktığı heybesini omuzuna almak ister. Fakat, bir anda, heybenin yerinden kalkmayacak kadar ağır olduğunu görür.

"Gâlibâ, bütün kurbağalar bu heybeye dolmuş," diye düşünerek içini açar. İçini açınca, bir de ne görsün! heybenin bir tarafı ekmek ve peynirle, diğer tarafı da altınla dolmuş!

Ahmet Hoca, biraz daha yaşadıktan sonra ölür. Bu ölünce, çamların arasına, o, daha önce yattığı yere gömerler ve oraya da; "Ahmet Hoca Mezarlığı" adını verirler. Orada bulunan insanlar tarafından, mezarın çevresindeki çamurların; yaraları ve hastaları iyi ettiğine inanılır. Ayrıca, mezara gelenler duâ ederek, çeşitli dileklerde bulunurlar.

Bahsedilen mezar; Adana'nın kozan ilçesine bağlı Boztahta köyündedir.

KAYNAKLAR

- (1) Doç. Dr. Saim SAKAOĞLU, *T. Türk Efsanelerinde Taş Kesilme Motifi*, Ankara 1980 34 s.
- (2) Prof. Dr. Hikmet TANYU, *Türklerde Taşla İlgili inançlar*, II. Baskı, Ankara 1987, 184-185 s.
- (3) Doç. Dr. Saim SAKAOĞLU, *A.g.e.*, 6 s.
- (4) Prof. Dr. Pertev Naili BORATAV, *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*, İstanbul 1982, 100 s.
- (5) Selma AKTAN-Hüseyin ÇABUK (Dr.), *Hakiki Anadolu Efsaneleri*, Adana 1965
- (6) Ali Rıza YALMAN, *Cenupta Türkmen Oymakları (Hz. Sabahat Emir)*, Ankara 1977

İÇEL KÜLTÜRÜ

ANAMUR'DA POST YANIŞLI KİLİMLER

Giriş

1986 yılı Şubat ayı başlangıcında Gülnar'dan başlamak üzere Anamur'u da içine alan uzun süreli araştırma yapmıştım, Gülnar ve Anamur'un dokuma çeşitlerini slayt ve renkli resimlerle belgelemiş, zengin malzemeler derlemiştim. Daha önce Mut'u araştırmış ve Sayın Genel Müdürüm Ahmet Erdoğan'ın himmetiyle bu araştırmam yayınlanmıştı (1) İstiyordum ki İçel'in diğer ilçelerinin de dokumalarını aynı şekilde kitap haline getireyim. Bu güne kadar bekledim; artık anladım ki daha uzun süre bu dileğim gerçekleşemeyecek. Bu sebeple elinizdeki bu mutevazi dergi yayın hayatını sürdürdüğü müddetçe çalışmalarımızı burada yayınlamayı, araştırmacıların, bilim adamlarının istifadesine sunmayı; en önemlisi de bu millî sanatımızı bu dergiyle birlikte hiç olmazsa bu satırlarda yaşatmayı istedim.

KİLİMLER

İçel kilimleri arasında Anamur'da karşılaştığımız bir kilim dikkatimizi çekti. Genel karakterde fark yoktu fakat yanış (2) itibariyle ayrıcalık gösteriyordu. Daha sonra bu kilimin 6 çeşidini tespit ettik. Kilimlerin dokunuş tekniğine baktığımızda yanışları belirleyen değişik renkli atkılarının dönüşleri esnasında karşılaştıkları diğer bir yanışın renkli atkısı ile karşılıklı kenetlendikleri, böylece de yanış iliklerinin kapatıl-

Hilmi DULKADİR

dığı görülmüştür. Kilimlerin ana yanışı altıgen olmakla beraber aralarda kısa basamaklar konarak daha yaygın ve dalgalı bir şekil verilmişti. Asıl dikkati çeken tarafı, bazı ana yanışlar, ara dolgular veya kenar sularında yanışların dalgalı bir şekil almasıydı. (Desen 1)

Bu dalgalar kaplan ve pars postlarındaki çizgilere benziyordu.

Osmanlı hükümdarları bir kudret sembolü olarak bu kaplan çizgileri ve pars benekli postları taklit eden desenli kumaşlardan kaftanlar giymekteydiler

Ayrıca 16. ve 17. yüzyıl çini ve seramiklerinde de bu motifler kullanılmıştır.(3) Konya Mevlana Müzesinde bulunan beyaz zeminli büyük bir halıda koyu kahverengi üç küre içine yerleştirilmiş üçer küçük hilâl biçimli şekil görülmekte, bunlar baklava şeması veren kaplan çizgileri ile çerçevelenmiş bulunmaktadır. (4)

Sözünü ettiğimiz kilimlerde de kaplan postu çizgilerine benzer yanışlar kullanılmıştı. Bu nedenle altı çeşidin her köyde bir ismini bulmakla birlikte genel olarak bu kilimlere "post yanışlı kilimler" demenin uygun olacağı kaatiyle kilimleri bulundukları köylere göre tasnifleyerek inceledik :

1 Hilmi Dulkadir, *Mut ve Çevresinde Milli El Sanatlarımız* M.E.G. ve S.B. Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları, Arkara, 1985

2 Motif yerine kullanılacaktır.

3 Prof. Dr. Şerare Yetkin, *Türk Halı Sanatı*, İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 98

4 Ş. Yetkin, *a.g.e.*, s. 98

İÇEL KÜLTÜRÜ

1-BONCUKLU BÖNCE KİLİM (5)

Kilim suları:

Kilimin çözgüsü siyah yündür. Önce saçak olarak bıkakılmış daha sonra da çözülmesin diye örülmüş, başlangıç kısmında kırmızı beyaz beneklerle boydan boya "zencir" çekilmiştir. Zencir'in yöredeki adı "ala boncuk" tur. kilim veya çul dokumaya başlarken dokuyucular biribirine "ala boncuk çekelim" derler.

Ala boncuk'u ensiz düz bir dokuma takip etmektedir. Bu noktadan itibaren altta ve üstte, bu defa beyaz beneklerle yine bir zincir çekilmiş; arada bırakılan kalın bant içine kilimin "kenar suyu" yerleştirilmiştir.

Kilimin zemini tamamen bordo renklidir. Kenar suyunun zemini de bordo olmakla beraber yerleştirilen yanışlar beyaz, yeşil sarı ve lacivert renklidir. Kenar suyu'nun yanışı beyaz, adına "alma" denen, üçerli üçgen de bu uzantıların üzerine konmuştur. Üçgenlerin tam ortasına gelen kısım ince bir uzantıyla bölünmüştür. (Desen 2)

Bu kompozisyon bir altıgen çerçeveye içine yerleştirilmiştir. Altıgeni bölen 6 üçgenin meydana getirdiği eksenin sağ ve sol taraflarının zemini yeşil, mavi, bordo renkleriyle alternatif olarak dolgulandırılmıştır. Altıgenin birinin sağdaki dolgusu ile diğer bir altıgenin soldaki dolgusu aynı renktir. Bu iki renk dar bir boğazda birleştirilmiş; daralmanın meydana getirdiği karşılıklı boşluklar bir başka renkle dolgulandırılmış, içine eksende gördüğümüz üçgenlerden 2'şer tane konulmuştur.

Böylece 11 adet altıgen, kilimin kısa kenar suyunu meydana getirmiş-

tir. Bizim "üçgen" dediğimiz sahibinin "alma" dediği bu kenar suyu yanışları, adını kenar suyuna vererek "almalı su" olarak kalmıştır.

Kilimin uzun kenarları da yine bir "kenar suyu"yla çevrilmiştir. Adına "keklik ayağı" denen suyun beyaz renkli dolgusu bir eksenle boydan boyaya uzatılmıştır. Ekseni meydana getiren birer çift üçgenden her bir uzun kenarlarındaki birleşme noktalarında bırakılan boşluk nedeniyle belirginleştirilmiştir. Bir üçgenin (veya alma'nın) diğeri ile köşe noktalarında ise ince uzun bir çubuk bırakılmak suretiyle yanlara açılmış ve stilize bir kuş ayağı meydana getirilmiştir.

Beyaz renkli keklik ayaklarının dışa bakan kenarları kırmızı, içe bakan kenarları ise yeşil renkte iplerle sınırlandırılmıştır. (Desen 3)

Ana yanışlar ve ara dolgular:

Kilimin ana yanışları üst üste dört sıra halinde, araları dar bir boğazla birleştirilmiş karşılıklı iki altıgenden meydana gelmiştir. Böylece zemin üzerinde sekiz ana yanış görülmektedir. ana yanışları belirleyen değişik renkli çift çizgiler "post çizgileri" ne benzemektedir. Bu çizgiler, alt ve üst köşelerde dört adet, içe bakan yönlerinde kıvrımlı çıkıntılar bırakılmıştır.

Altıgenlerin zemin rengi beyazdır. Ortada bir eşkenar dörtgen yer almaktadır. Eşkenar dörtgen; altıgenlerin birleşme noktalarına doğru uçları yarık, kalın bir bant ikiye ayrılır. Bu bant üzerinde üç adet yanış var; "Göklü Kabış" denen bu yanışlardan ortadaki üst ve alttan üç veya beş adet üçgenle (alma) taçlanmıştır.

5 Kilim, Anamur'un Güneybahşiş Köyünde oturan Havva Demir'e aittir. Ebatı yaklaşık olarak 2.70x1,50mk.dir. Köye ismini veren "Bahşişlir" yine Anamur'da Gerce Bahşiş; Karalar Bahşiş; Muratlı Bahşişi (Gülner'da oturur) Beyazıtlı Bahşişi (Mut'ta oturur) ve Antalya'nın Gazipaşa yöresinde Alanya yörükleri adıyla iskândırlar.

İÇEL KÜLTÜRÜ

(Desen 4). Taçları aynı yönlerde ikinci ama daha büyük başka bir taç takip etmektedir. Taçların birleşme noktasında meydana gelen boğaz ince çıkıntılarla şekillenmiş, yanlarda birer çift post çizgileri almıştır. Bunu daha kısa, kalın post çizgileri takip etmiştir. (Desen 5) Bu çizgilerin yöredeki adı "yedirme" dir.

Altıgenlerin beyaz renkli zeminleri üzerinde dört adet daha yanış görülür. Bunlar stilize bir kuştur. Adına da "**Palazcık**" denmektedir. (Desen 6). Sekiz altıgenden arta kalan ve kilimin ortasına gelen üç altıgenin iç dolguları sade bırakılmıştır. Her birinin ortasında bir eşkenar dörtgen, bunun içinde ya "**palazcık**" ya da "**göklü kabış**" görülmektedir. Zemin renkleri yeşil, bordo ve kırmızıdır. Dörtgenden "**kıvrım**" veya "**çengel**" diyebileceğimiz çıkıntılar uzanmıştır.

Diğer dolguları değişik renkli, birbirine birleşik toplam on adet baklava diliminin meydana getirdiği dokuz yanış görülür. Kilimin ana yanışlar dışında kalan zemini altılı, onlu baklava dilimleri ve yedirmeyi (post çizgili) dörtgenlerle dolguludur.

2- ÇİĞNİ DÜŞÜK KİLİM (7)

Kilimin kenar suları değişiklidir. Kısa kenarlarda ensiz, beyaz zeminli bir bant ve mavi, yeşil, kırmızı renkli sade bir yanış görülür.

Bu yanış, kısmen kalın bir eksen ve üzerinde boyuna uzatılmış ince çizgiler yer almaktadır.

Zemin bordo ana yanışı post çizgili ikişer sıralı dört altıgenden meydana gelmiştir. (Desen 7). İçte kalın üç altıgen, büyükçe kalın kıvrımlı dikdörtgenlerle dolgudur.

1 nolu kilime nazaran daha kaba ve sadedir. "Boğaz" bağlantıları konmamıştır. Ara dolgulardan bazıları (Desen 8,9,10), bazıları da 1 nolu kilimlerdeki gibidir.

3 - ALA KİLİM (8)

Kilimin dört kenar suyu da aynı yanıştan meydana getirilmiştir. (Desen 11). Ana yanışları post çizgili üst üste altı sıra halinde yine bir boğazla birleştirilmiştir. Arada kalan 4 altıgen de bağımsız olarak sadece renk değişikliği ile tekrar edilmiştir. ana yanışlar 1 ve 2 nolu kilimlerde gördüğümüz gibi ortadaki eşkenar dörtgenlerin ucu yarık bir bantla ikiye ayrılmamıştır (Desen 12). İç dolgusu dıştan kıvrımlı büyük bir eşkenar dörtgenin dışta ve içte değişik renklerle tekrar olmuştur (Desen 13). Kilimin ara dolguları biraz daha zenginleştirilmiştir (Desen 14,15,16).

4- ALA KİLİM (9)

Kilimin uzun kenarları beyaz, yeşil, sarı ve dışı beyaz konturlu bordo "keklik ayağı" kenar suludur. 1 nolu kilimde görülen "**keklik ayağı**" burada tek yönlü olarak kullanılmış ve renk değişimi suretiyle üçerli guruplara ayrılmıştır.

Kısa kenarlarda "**ala boncuk**" kaldırılmış ve doğrudan zemin üzerindeki ana yanışa geçilmiştir.

Ana yanışlar aynen kullanılmış içleri, kenarı kıvrımlı eşkenar dörtgenlerle dolguludur. Aralarda kalan üç ana yanış ise kenarları post çizgili eşkenar dörtgenlerle, bu dörtgenlerin içinde - diğer altıgenlerde böyledir- "**farda**" denen yanışlarla dolgu-

6 Kabış, boynuzsuz davar demektir.

7 Kilim, Anamur'un Ovabaşı Köyünde, Ümmü Dolu'dadır.

8 Kilim, Anamur'un Akine Köyünde, Kiraz Toy'dadır.

9 Kilim, Anamur'un Güleç Köyünde (Orhana) Ganimet Aslan'dadır.

İÇEL KÜLTÜRÜ

landırılmıştır. (Desen 17). 1 ve 2 nolu kilimlerde görülen "**bantla bölünme**" bu kilimde yapılmamıştır.

Ana yanışın bu köydeki adı "**Tapan**" dır. Ana yanışı çevreleyen çizgilerdeki ince kısa çıkıntılar "**boncuk**", eşkenar dörtgenlerdeki kıvrımlar "**boynuz**", bazı eşkenar dörtgenlerin dışı uzanan post dolguları da "kardaşçık" (Desen 18,19,20) Ana yanışlarda ayrıca dolgu yanışı görülmemektedir.

5- AYNALI KİLİM (10)

Kilimin uzun kenarlarında değişik renkli basit bir kenar suyu kullanılmıştır (Desen 21). Kısa kenarlarda ise daha ince bir bant halinde içi "**S**" harflerine benzetilmiş, 1 nolu kilimde gördüğümüz "alma" larla zenginleştirilmiş. Bir konpozisyon görülmektedir (Desen 22).

Bu kilimin ana yanışlarında iç dolgusu olarak post çizgileri hem bir altıgende, hem eşkenar dörtgenin uzantılarında hem de tali dolgu olarak kullanılmıştır. Gerek ara ana yanış dolguları, gerekse kenarlara yakın kalan zemin dolguları olarak "**farda**" yanışlı eşkenar dörtgenler kullanılmıştır. Aralarda gördüğümüz tali dolgu olarak bir tek yanış tercih edilmiş ve değişik renklerle bu yanış kullanılmıştır (Desen 23).

6-BONCUKLU KİLİM (11)

Kilimin kısa kenarında "**kelebek**" denen yanış, kenar suyu olarak kullanılmıştır. Uzun kenarlarda ise 2 nolu kilimde bahsedildiği gibi bir eksen üzerinde boyuna uzatılmış ince

çizgilerle yetinilmiştir. Bu defa kilimin ana yanışlarını meydana getiren çizgiler üzerinde değişiklik yapılmış bir sıra halinde testere dişlerini andıran adına "farda" dediğimiz bir yanış tercih edilmiştir. İç dolguları, bahis konusu ettiğimiz altı kilimden de örneklerle süslenmiştir (Desen 24).

Bu köyde de ana yanışlara "**Tapan**" denilmekte, hatta kilimin ebadı tapan sayısı ile ölçülmektedir. Sözünü ettiğimiz bu kilim sekiz tabandır. Her tapan 72x90 cm. gelir.

NETİCE

Yörede Orhana kilimi olarak bilinen bu 6 çeşit kilimden biz post yanışlı kilim olarak bahsettik. Özellikle 5 nolu kilimde gördüğümüz post çizgileri böyle bir tasnif yapmamıza neden oldu.

Kullanılan bütün yanışlar Türk halı ve kilim sanatının bilinen yanışlarıdır. Daha 12. yüzyıl Selçuklu dokumalarından bu tarafa hiç bir değişikliğe uğratılmadan getirilmesine aracı olan Türk kadınlarına binlerce teşekkür.

10 Kilimin aslı Anamur'un Orhana Köyünden alınmıştır. Şimdiki sahibi Hayriye Kaplan'dır. Güngören (Tenis) Köyünde oturur.

11 Kilim, Anamur'un Ovabaşı Köyünde; Gani Çetin'dedir.

İÇEL KÜLTÜRÜ

KAYNAKLAR

Acar, Belkıs : "Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar" Ak Yayınları Türk Süsleme Sanatları Serisi : 3, İstanbul, 1975

Acar, Belkıs : "Kilim-Cicim-Zili-Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları" Eren Yayınları, İstanbul, 1982

Aslanapa, Prof. Dr. Oktay - Durul Yusuf : "Selçuklu Halıları", Ak Yayınları, Türk Süsleme Sanatları Serisi, İstanbul 1973

Çakmakoglu, Alev : "İçel Yöresi Dokumaları" Yüksek Lisans tezi.

Dulkadir, Hilmi : "Mut ve Çevresinde

Milli El Sanatlarımız İstar Dokuma Tür Teknik ve Yanışları" M.E.G. ve Sp.B.Yayınları, Gelecek Görenek ve El Sanatları Serisi. 1. Ankara-1985

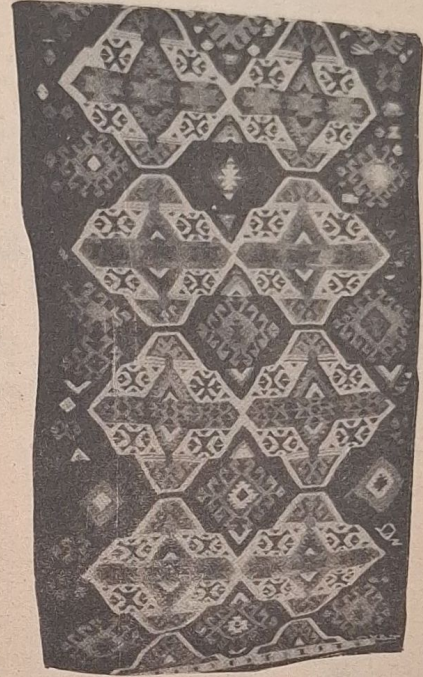
Durul, Yusuf : "Anadolu Kilimlerinden Örnekler" Ak Yayınları, Türk Süsleme Sanatları Serisi : 10 İstanbul 1985

Durul, Yusuf : "Anadolu Kilimlerinden Örnekler 2" Ak Yayınları, Türk Süsleme Sanatları Serisi : 13 İstanbul 1987

Yetkin, Prof. Dr. Şerare : "Türk Halı Sanatı" İş Bankası Yayınları, İstanbul.

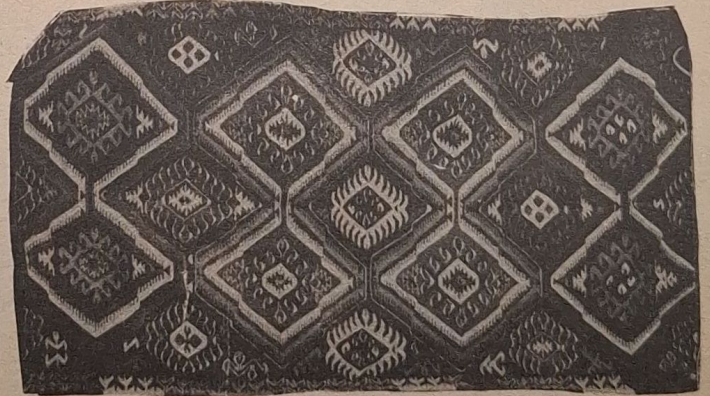
R-1

R-2

R-3

R-4

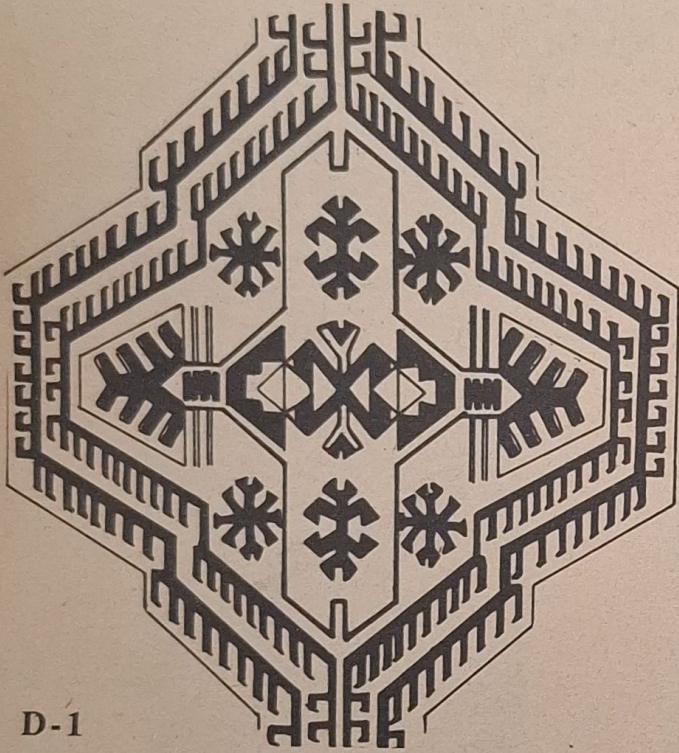
İÇEL KÜLTÜRÜ

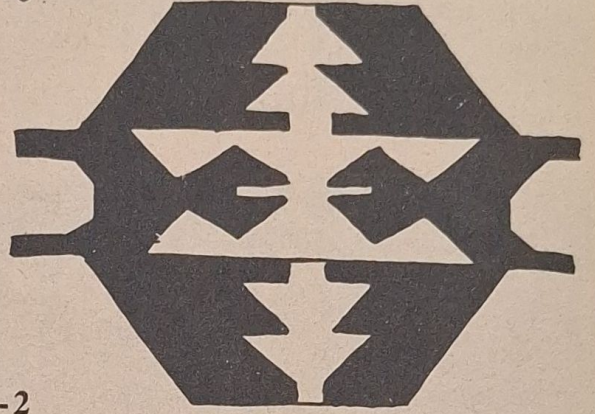
R-5

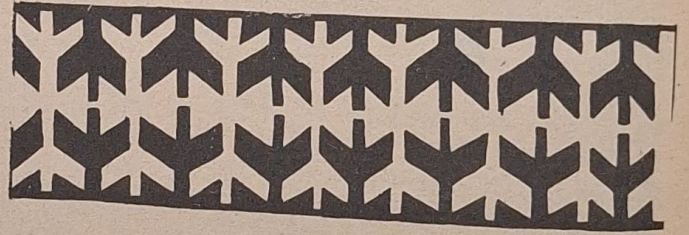
R-6

D-1

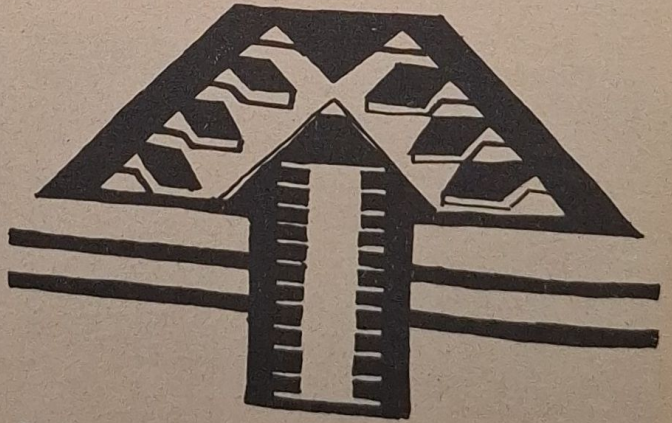
D-2

D-3

D-4

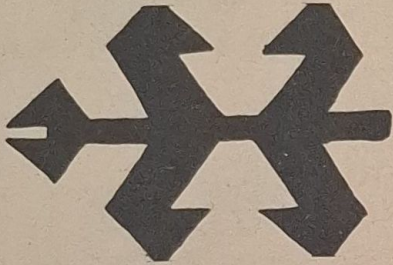

D-5

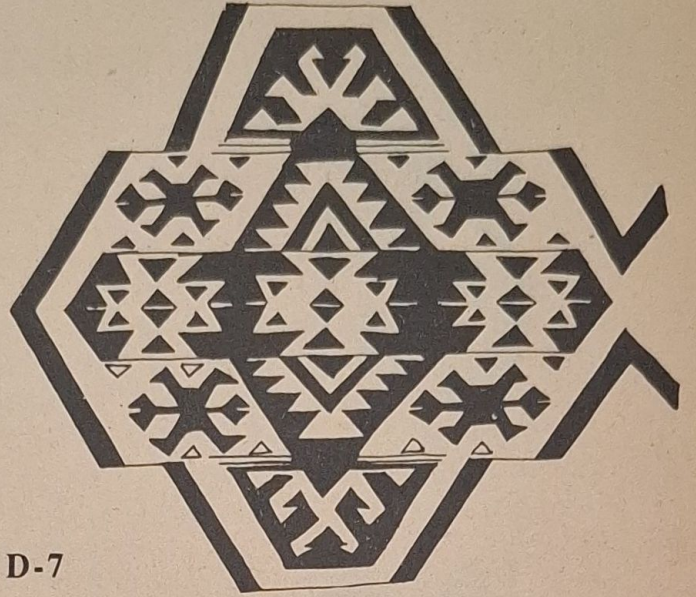
İÇEL KÜLTÜRÜ

D-6

D-8

D-7

D-9

D-10

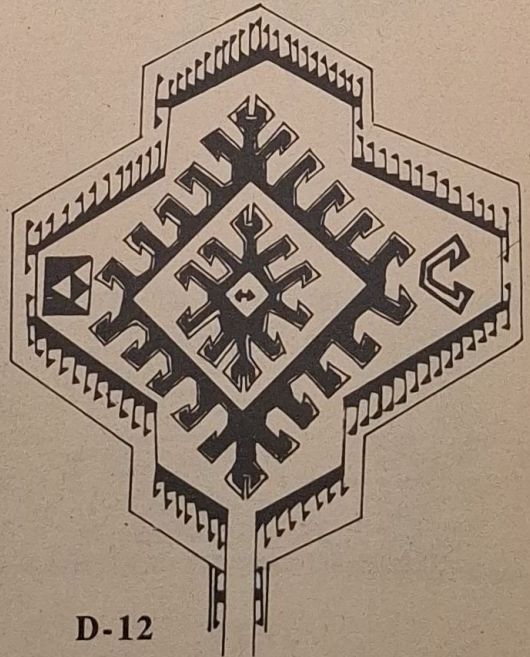
D-11

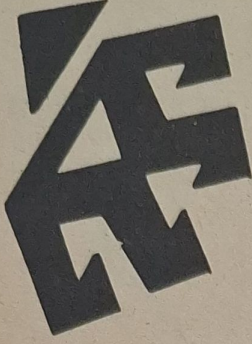
D-13

D-14

D-12

D-15

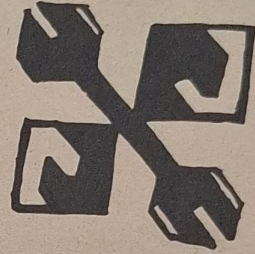
D-16

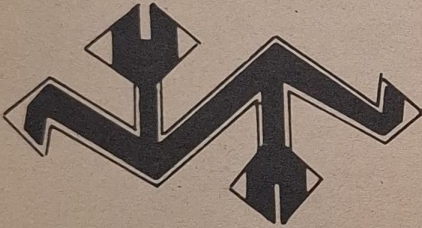
D-17

D-18

D-19

D-20

D-21

D-22

D-23

İÇEL KÜLTÜRÜ

TAŞELİ BÖLGESİNDEKİ BAZI YER ADLARI ÜZERİNE

V. Doğan GÜNAY (*)

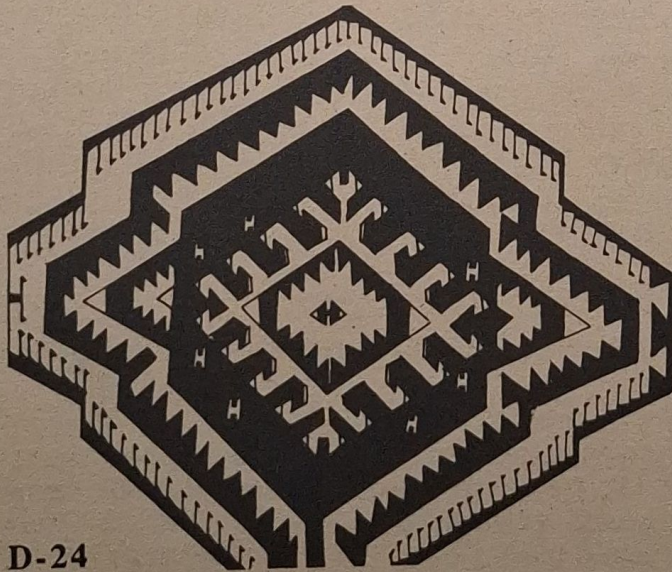
Hep söylenir Anadolu'nun otuzdan fazla uygarlığın beşiği olduğu. Uygarlık kelimesinin sözlük tanımı şöyledir : " Bir ülkenin, bir toplumun, maddî ve manevî varlıklarının düşün, sanat çalışmalarıyla ilgili niteliklerin tümü" (1) Şu halde, eğer bugün biz bu kadar çok uygarlığa bu topraklar ev sahipliği yaptı diyorsak, bunun geçerli nedenleri olması gereklidir. Maddî ve manevî varlıklar olarak, düşünce ürünü olarak ya da sanat çalışmaları olarak bu diyarlarda ye-

şermiş her uygarlıktan, az ya da çok, bir şeyler bulmak olasıdır. Bu, bugün birlikte yaşadığımız bir mimarî eser, bir dinî inanç, kullandığımız bir kelime ya da deyim ya da kullandığımız bir yerleşim ismi olarak karşımıza çıkabilir.

Ülkemizdeki yer adlarının kapsamlı bir şekilde incelenmesinin sonunda, "yalnızca geçmişe ait bilgiler

(*) Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
Fransız Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi.

1 Türkçe Sözlük, 2. cilt, TDK Yayınları,
Ankara, 1983 Genişletilmiş 7. Baskı.

D-24

İÇEL KÜLTÜRÜ

edinmekle (kalınılmayacak), dil tarihine, yerleşme tarihine, ülkenin etnik yapısına ilişkin, önemli ipuçları elde edilebilecektir" (2) Böyle bir bilim vardır (yer adları bilimi ya da yeradibilim, alm, toponymie; fr, toponymie (ya da toponomastique); ing, (toponymy) ve bu bilimin amacı "yer adlarının kökenini, ülkenin diliyle, diğer ulusların dilleriyle ya da kaybolmuş dillerle olan ilişkilerini" (3) incelemektir. Ayrıca bir ülkedeki yer adları ile orada yaşayan halkın dili arasında var olabilecek ilişkileri de gözlemlemek bu bilimin amaçlarındandır. Ülkemizdeki bu konudaki yer adları kapsamlı bir biçimde incelendiğinde gerçekten çok orjinal sonuçlar bulunabilecektir.

Türkler bu topraklara sonradan gelmişlerdir. Onlar buralara gelmeden önce bu topraklarda kurulmuş şehirler vardı kuşkusuz. Yeni sahipleri bu şehirleri eski kullanılan isimlerle birlikte aldılar. Zamanla yeni sahipleri tarafından kullanılan, dolayısıyla yeni bir ses dizgesiyle karşılaşan, bu isimlerin söylenişleri farklılaşmıştır, değişim geçirmiştir. Yani Türkçeye giren bu yabancı kelime önce Türkçenin ses dizgesine uyduurulmuş, daha sonra da Türkçe bir karşılık (değişim geçirmiş yabancı isime bağlı kalınarak) bulunmaya çalışılmıştır. Bu değişimler bazen öyle bir evrim geçirmiştir ki, kullanılan isimle orijinali arasındaki ilişkiyi an-

lamakta zorluk çekebiliyoruz. Örneğin, **Kanlı Divane**, Yunan-Roma çağındaki **Canytelis** isminden (5) değişerek bu hale geldiğine pek inanası gelmez insanın. Bazen bu değişimi farkedebiliyoruz. Örneğin, Türkçenin ses düzenine uymayan Kilindria ismi ile Türkçeleştirilmiş Gilindire (6) arasındaki değişimi farkedebiliyoruz. Bu konuda başka bir ilginç örnek de **Gülek Boğazı** ile ilgili. Doğan Aksan, **Gülek Boğazı** kelimesinin kökeni konusunda şöyle der: "İç Anadolu'yu Adana ovasına bağlayan Gülek Boğazı, Anadolu tarihine ait en eski kaynaklarda geçmekte olup Eskiçağda /**kilikiaipülai**/ (...) adıyla anılmaktaydı. Güneydoğu Anadolu'nun kıyı bölgesine verilen **Kilikia** adına dayanan bu tamlama "**Kilikya kapıları**" anlamına geliyordu. Ortaçağ Ermeni kaynaklarında **Guglag**, Haçlı belgelerinde **Coqelaquus** olarak görülen ad Türklerce **Gülek / Külek** biçimine dönüştürülmüştür; kökeniyle bugün ilişkisi fark olunamayan ad, biçim açısından da hayli değişmiştir" (7) Yeradibilimin önemi buradadır. Bu küçük açıklamadan öğrenilebilecek çok şey vardır. Örneğin kelimenin Kilikya dilinden gelmiş olabileceği, Kilikyalıların bu boğazın güneyinde oturduğu, (kapının işlevini düşünürsek) bu halkın kuzeye açılma arzusu- nu, (yine kapının işlevinde) düşmana karşı konulacak ilk yerin burası olduğu, vs. öğrenilebilecektir.

2 Aksan, Doğan, *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim*, TDK Yayınları:439/3, Ankara, 1982, s.103.

3 Dubois, Jean ve başkaları, *Dictionnaire de Linguistique*, Larousse, Paris, 173, s.490.

4 Bu konuda ülkemizde yapılan çalışmalarla ilgili kaynakça için bkz: Doğan Aksan, a.g.e., cilt:3, s.114-116 ve 132-135; Neşe Atabek, İbrahim Kutluk, Sevgi Özel, *Sözcük Türleri*, TDK Yayınları:421, Ankara,1983, s.31.

5 Aksan, Doğan, a.g.e., cilt:3, s.95.

6 Aksan, Doğan, a.g.e., cilt:3, s.108.

7 Aksan, Doğan, a.g.e., s.112.

İÇEL KÜLTÜRÜ

Aynı tür çalışmalar akarsu adları bilimi (alm, fr hydrnymie, ing, hydro-nymy) ve dağ adları bilimi (alm, fr, oronymie, ing, oronymy) alanlarında da yapılması mümkündür. Türkler sahip oldukları kendi dillerine uymayan şehir isimlerini önce kendi dillerinde söyleyebilecekleri şekile getirmişler, çok sonraları da kendi dillerindeki bir kelime ile eşleştirilmişlerdir. Örneğin Kars'ın Tuzluca ilçesine bağlı bir yer adı olan Sürmeli kelimesi şu aşamalardan sonra bugünkü haline gelmiştir: Surb Mari (Azize Meryem) > Surmari > Sürmelü > Sürmeli (8)

Kendi dillerindeki bir kelime ile eşleşmiş olan bu yeni isimleri, belki de kendilerine ait olduğunu belirtmek için uydurulmuş bir söylence ile sağlamlaştırmak istemişlerdir. Yerleşim bölgelerinin adı ile ilgili söylenceler konusunda Doğan Aksan "Anadolu yer adlarının bir çoğunun çevresinde bir takım söylenceler de vardır ki yabancı, kökeni bilinmeyen adların açıklanması, yorumlanmasına yönelik çabaları yansıtır. Bilinçli olmayan bu yorumların pek çok oluşu, Türklerin yerleştiği bu topraklarda pek çok yabancı yerleşim merkezinin bulunması, bunların adlarının yeni sahiplerinde ilgi ve merak uyandırmasıyla açıklanabilir sanıyoruz" (9) der. Gerçektende her şehir için böyle bir söylence duymak her zaman olasıdır. Bu söz konusu söylencelerin gerçek olup olmadığı bir yana öy-

lesine inandırıcı anlatılır ki, insan düşsel (fictif) de olsa ona inanmak ister.

Bizde Taşeli bölgesindeki bazı yerleşim adları üzerine böyle bir söylence anlatmak istiyoruz. Gerçek olup olmadığını okuyucuya bırakarak söylencenin geçtiği bölgeyi ve toplumu birazcık anlatalım.

Taşeli bölgesinin özelliklerinden belki de ilki bir yörük bölgesi olmasıdır. İçel ili Gülnar kazası Yenikaş köyü de bir yörük köyüdür. Yani Türklerin Ortaasya'dan beri süreetirdikleri göçebecilik hayatı onlar için de geçerli idi. Türk toplumunun değişimine onlar da uyup yerleşik toplum olmuşlardır. Bugün hâlâ göçebe yaşayan çok az bir grubun olduğunu da belirtmek gerekiyor. Bu göçebe toplum kışın deniz kıyısına kadar iner, ilkbaharla birlikte konaklaya konaklaya Torosların en yükseklerine kadar çıkarlar.

Konaklama yerlerinin isimlerine gelince; tüm yerleşim adlarında olduğu gibi, yerleşim yerinin durumundan (betimleyici), olay belirtici, iyilikli, çevredeki bir gölden, bir akarsudan, bölgede egemenlik kurmuş bir kişiden ya da bitki örtüsünden alınmış isimler görüyoruz: Deniz kıyısına yakın yerlerde (kışı geçirdikleri sahil bölge) Soğuksu, Mandıra, Kesme (bir çeşit maki bitkisi), Kara-Dere, Hasançık, Çaltılı (Çaltı, bir çeşit dikenli maki bitkisi), Yelli gedik, Ören düzü/yüzü (10).

8 Aksan Doğan, "Dilde Yerleştirme Üzerine", Genel Dilbilim Dergisi içinde, Ankara Dilbilim Çevresi Yayınları, cilt.1, sayı.3-4, Şubat, 1979, s.8.

9 Aksan, Doğan, a.g.e., s.106.

10 Türkçede sık kullanılan ören kelimesinin kökeni konusunda farklı görüşler vardır: "Hasan EREN, *Türk Yer Adları Hakkında Araştırmalar*" adlı çalışmasında (T. Halasi KUN ile birlikte yayımladığı *Türk Dili ve Tarihi Hakkında Araştırmalar* Ankara, 1950 adlı eserde, s.39-43), Anadolu Yer Adlarında pek çok rastlanan ören kelimesini açıklamıştır. Fuat KÖPRÜLÜ'nün ileri sürdüğü viran ya da evren ile ilgili olmadığını gösteren yazar, kelimeyi Kırgızca örön (~öron) kelimesine bağlamakta ve bu ögenin "dere" anlamını kazanmasındaki anlam gelişmeyi de saptamaktadır". bkz. Aksan, Doğan, *Anlambilimi ve Türk Anlambilimi*, A.Ü.D.T.C.- Fakültesi Yayınları; 217, 2.basım, Ankara, 1978, s.149.

İÇEL KÜLTÜRÜ

Yaylaya göçte ilk duraklama yeri olarak; Yağrat (yağrat> yağrat) (11), kumlu Yalak, Kızıl Göl, Köşürelük (12). İşam Yurt (çam yurt), Eybek (iyi bak> eyi bak> eybak> eybek), Baksı.

İkinci duraklama yerleri; Nallı daş (taş), Kara Göl, Bozcavır (ya da gevur), Sulu in.

Son duraklama yeri ise Tahta Yünseği (yükseği).

Burada şunu belirtmek gerekiyor:

Bölgede konuşma dili yazı dilinden epey ayrılır. Örneğin Anadolu'nun çok yerinde kullanılan) genizsil (13) burada da çok sık kullanılır. Ayrıca kelime vurguları da Türkçenin vurgusuna tam olarak uymaz. Genellikle ilk hece daha vurgulu söylenir.

Kuşkusuz konuşma dili, "dilin yazıyla ilişkili olmayan ve çeşitli söyleyiş özelliklerini taşıyan yönüdür" (14). Şöyle söylemekte bir sakınca olmamalı: Bir dille ilgili tüm özellikleri konuşma dilinde görmek olası. Aynı özellikleri yazı dilinde göremeyiz. Bu nedenle dilbilimciler dil

incelemesinde konuşma, konuşma diline ayrıcalık tanırırlar. Zira dilden çok sonra yazı bulunmuş ve konuşma diline bağlı olarak şunu da söylemek istiyoruz : Söylencede geçen hayvan bir at'tır. Bilindiği gibi tarih boyunca Türklerin en büyük destekçisi attır. Zaten Türk kültürü bir atlı (pomad) kültürü değil midir? Diyeceğimiz o ki, anlatacağımız söylence Türk kültürünün ürünüdür. Söylencenin konusunu da bir göçün oluşturması bize yörük yaşamını anımsatıyor.

Söylencemize gelince;

Tahta yünseği'nden bir ata bindilerek Yağrat'taki babasının yanına gönderilen kızın başından çok şeyler geçmiştir: Kız, Kara göl'de atını suladıktan sonra yoluna devam eder. Nallı daş denilen yerde at yılandan ürkmüştür ve üzerindeki kızı düşürmüştür. Ayrıca bir nalını da düşürmüştür (Burada kocaman bir kayanın üstünde bir kız ve bir at nalı resmi vardır. Bu nedenle söz konusu taştan dolayı o bölgeye nallı daş denir).

11 Yağır, genellikle binek hayvanlarının sırtında oluşan bir çeşit hayvan hastalığı.

12 Köşüre, rumca ksutra (bileği)'den geldiği sanılan köstre (ya da kösre) kelimesi (bkz. Eyuboğlu, İsmet Zeki, *Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü*, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1.basım, 1988, s.208) bölgede köşürleşereklinde kullanılır.

13 Genizsil (alm. Nasenlaut, Nasal, Fr.nasale, İng.nasal)/N/: de, *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, ABC Kitapevi, 1.baskı, İstanbul, 1988, s.107.

14 Aksan, Doğan, *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim*, 1. cilt, TDK Yayınları; 439/1, Ankara, 1979, 2.baskı, s.85.

İÇEL KÜLTÜRÜ

DESTANLAR

Göktürk Mehmet UYTUN (*)

Destanlar; bir milletin kahramanlığını, tarihini, dinî inançlarını, örf ve adetlerini dile getiren belgelerdir. Bu belgeler, Orta Asya'dan zamanımıza kadar gelmiştir. Sözlü ve yazılı olarak Türk Edebiyatını renklendiren bu vesikalar, bizce çok önem taşımaktadır. Aslında, Türk Edebiyatının doğuşunu incelediğimiz zaman, zengin bir destan edebiyatı üzerine kurulmuş olduğunu görürüz...

Destanlar; millî benliklerinden uzaklaşan ve büyüklük vasfını kaybeden milletleri yeniden millî benliklerine kavuşturmaya yardımcı olmuşlardır. Onun içindir ki, bir milletin hayatında destanların yeri ve önemi çok büyüktür....

Destanların oluşmasında; tarih, mekân, duygu ve düşünce başta gelmektedir. Türk Milleti, tarihin her devrinde destanlaşan zaferler kazanmıştır. Türk tarihi ise, destanlarla kucaklaşmış ve zaferden zafere ulaşmıştır...

Dünyada; Türk Milleti kadar büyük ve güçlü bir millet yoktur. Milletimizin büyüklüğü, tarihimizin zenginliğinden ve İslâmiyeti severek, isteyerek kabul edişinden kaynaklanmaktadır. Bin yıllık şerefli mazimize

baktığımız zaman, onaltı büyük imparatorluğun dışında sayısız devletler kurduğumuzu görüyoruz. Allah'ın halifesi olarak, insana değer veren, hak, hukuk ve adalet prensipleri üzerinde kurulan bu devletlerin elbetteki destanları da büyük olmuştur. Tarihi bir değeri olan ve edebiyatımıza ışık tutan bu destanlarımızı biz, İslâmiyetten önce ve islâmiyetten sonra olmak üzere başlıca iki ana bölüm altında inceliyoruz...

Bu önemli konunun detaylarına inmeden önce yakın tarihimize bir göz atalım. Kurtuluş Savaşımızın her bölümü ber mucize, her bölümü ber destan niteliğini taşımaktadır.. İmanlı ve inaçlı bir avuç Müslüman-Türk ordusu yedi düvelle savaşarak neticede zaferden zafere ulaşmıştır... Seddülbahir, Arıburnu, Conkbayırı, Anafartalar ve nihayet 18 Mart 1915 Çanakkale...

Çanakkale içinde aynalı çarşı,
Anne ben gidiyorum düşmana karşı.

Yüce dinimiz, aziz vatanımız ve büyük milletimiz için kanlarını bir sebil gibi akıtan ölümsüz şehitlerimizi şükranla anıyor, kahraman gazilerimize sağlıklar diliyorum...

Şair-Yazar (*)

ANLARSIN GÜN BİTER

Her gece uykularımı bölen afacan bir çocuk oluyorsun
Yorgunluğun anlaşıyor izbeler savrulan yüzünde
Hüzün iğreti bir giysi oluyor yakışmıyor sana
Olmuyor işte nisana tutuluyorum yine

Tadına varamadığımız birşeydi nisan
Bir athkarınca ıvecenliğinde doğa
Anlatırdın geceler savrulurdu yüzüne
Sabrın en kısa yorumu, son örnekleriydi bir günün
Bir nisan çarşambasıdır şimdi günlüklerde kalan
Uçarı ikindiler başlar anlarsın, anlarsın ya gün biter.

Ramazan TEKNİKEL

İÇEL KÜLTÜRÜ

MUT YÖRESİNDE SÖYLENEN NİNNİLER

Ayşe TEKİNEL (*)

Kucağındaki bebesine ninni söylemeyen bir anne yok gibidir Anadolu'da. Tarifsiz bir sevecenlik gizlidir ninnilerimizde. Halıda ilmik, kilimde desen ne ise anne için ninni odur. Öylesine içten. Folklorumuzun bir parçasıdır ninnilerimiz. Ninelerimizin bir mirasıdır bize.

Her nininin bir öyküsü vardır mutlaka. Bir sevincini, bir üzüntüsünü dışa vurmak ister ninni söyler, güler ninni söyler, ağlar ninni söyler Anadolu kadını. Dil bilmez bebesiyle paylaşmak ister duygularını. Başkalarına açamadığı dertlerini ninnilere döker. Öylesine güçlüdür ninnilerimiz. Taş bebeğe can verecek kadar.

Ninnilerimizle ilgili bu kısa yazımızdan sonra Mut'un Kızılalan köyünde söylenen ninnilerimizden birkaç örnek verelim. Kızılalan Mut'a 70 Km. uzaklıkta 30 haneli bir orman köyüdür. Ninniler 50 yaşın üzerindeki köy kadınlarından derlenmiştir.

(*) Mut/Kızılalan Köyü Biçki Dikiş Kurs Öğretmeni

1
Ağzı şeker dudağı bal ninni
Bu bebeğin dokuz köyde dayısı var ninni

Ninni ninni nebi var ninni
Bu bebeğin dokuz köyde teyzesi var ninni

Ninni ninni ninnileyim seni
Ninnilerle uyutayım seni

2
Ninni ninni nelenesi ninni
Ak toprağa belenesi ninni

Ninni ninni nelenesi ninni
Küçücükten uslanası ninni

Ninni diye uyuttuğum ninni
Ak südümlü büyüttüğüm ninni

3
Kaşları kara gözleri erik ninni
Anası köylü babası yörük ninni

Kaşları var enli enli ninni
Yanağının ucu benli ninni

Ninni dedim uyuttum ninni
Kadir mevlam bunu sen büyüttün ninni.

" Avcı Rastgele "

Dergisini Okuyor musunuz?

Kültür, Eğitim, Av. Spor, Doğa ve Aktüalite Dergisi

Haberleşme Adresi : Fevzipaşa Bulvarı Ali Ulvi

İÇEL KÜLTÜRÜ

BİZİM KARACAOĞLAN

Selamlar, sevgiler geçmişe düne
Dünümüzde sen varsın Karacaoğlan
Zaman akıp gitti geldik bugüne
Günümüzde sen varsın Karacaoğlan

Elif kız cilvesinde nazında
Aşıkların sekiz telli sazında
Torosların baharında yazında
Yöremizde sen varsın
Karacaoğlan

Gördüğümüz yaylalara göçünce
Dağlarımızda mor sümbüller bitince
Hele birde yavru palaz ötünce
Sesimizde sen varsın Karacaoğlan

Gurbet ellerine düşüp ağlasak
Aşık olup çırağı gibi yansak
Saçları ağarmış emmi de olsak
Ömrümüzde sen varsın Karacaoğlan

Beş çınar altında sular taşar mı
İnsan sevdiğinden ayrı yaşar mı
Bu deli gönül hiç sensiz coşar mı
Gönlümüzde sen varsın Karacaoğlan

Nazmi'm aşık olmuş şimdi sözünde
Mut şehrinin ovasında düzünde
Esmer, kumral güzellerin gözünde
Sevgimizde sen varsın Karacaoğlan

Nazmi ÜNLÜ

DUYGU DUYGU SİLİFKE

Akdeniz'in gerdanında SİLİFKE
GÖKSU bir takıdır ince beline
TAŞUCU'nda duygu bulur şairim
Bir kez olsun SİLİFKE'ye gelince.

İlçeye serpilmiş sekiz mahalle
Yetmişaltı köylü bir şirin belde
SİLİFKE'ye gelen tanıktır buna
Hemen göze çarpar görkemli kale.

Eğitim hizmeti her yere girdi
Tarihde kendine has yer edindi
SİLİFKE'ye, TAŞUCU'nda ATATÜRK
Şimdi ilçe, daha önce bir ildi.

Bir hoş eser kışın acı poyrazı
Sudan çıkar, yine dalar balığı
Akdeniz iklimi vardır ovada
Kışın soğuk, yazın yayla dağları.

SİLİFKE'nin simgesidir oyunu
Tarih tarih olmuş Toros Dağları
Fıstık, susam, elma, çilek, narı var
GÖKSU vadi vadi tarım alanı

Burda ilmek ilmek kilim dokunur
Türkmen Şenlikleri çok güzel olur
Tarihi, turistik bir konumu var
Sahilinde yazın dostluk kurulur.

Cennet-Cehennemi turisti çeker
Müze ve Taşköprü görülecek yer
Hamamı, sarnıcı, camileriyle
Her yan tarih olmuş, bir ayrı güzel.

Muhsin DURUCAN

İÇEL KÜLTÜRÜ

MASAL DERLEME YARIŞMASI DÜZENLENDİ

1988 Yılı içinde Türkiye genelinde Efsane Derleme yarışması düzenleyip 150 kadar efsaneyi kitap haline getirerek kamuoyuna sunan İnönü Üniversitesi Rektörlüğü 1989 yılı içinde de Türk Halk Kültürüne hizmet amacı ile Masal Derleme Yarışması düzenlemiştir.

Yüzyıllar boyunca ağızdan ağıza, nesilden nesile günümüze ulaşan masalların yazıya geçirilmemiş olanları da köylerimize kadar radyo ve televizyonun ulaşması, köy odalarımızda masal anlatma geleneğinin ortadan kalkması ve eski kış gecelerindeki Masal Anaları'nın artık yok olması nedeniyle unutulmakta, milli kültürümüzün bu önemli hazinesi büyük bir kayba uğramaktadır.

Bu kaybı bir ölçüde önlemek, masal dünyamızın güzelliklerini yakalamak, unutulmaya yüz tutmuş masallarımızın bir bölümünü yeniden kazanmak için İnönü Üniversitesi Rektörlüğü olarak Masal Derleme Yarışması düzenlemiş bulunmaktayız.

Türk Halk Kültürü'ne hizmet zincirimizin önemli haklarından birini teşkil eden Masal Derleme Yarışması'na Türk Halk Kültürüne hizmet açısından Türkiye genelinde katılımın büyük olmasını dilerim.

Prof. Dr. Engin M. GÖZÜKARA
İnönü Üniversitesi Rektörü

YARIŞMA ŞARTLARI

1. Yarışmaya herkes katılabilir.
2. Her derleyici en fazla üç ayrı masal ile katılabilir.
3. Yarışmaya gönderilen masalların daha önce hiçbir yayın organında yayınlanmamış olması şarttır.

4. Masalların metinleri daktilo ile yedişer nüsha halinde, kağıdın bir yüzüne ve iki aralıklı olarak yazılacaktır.

5. Anlatıcılardan dinlenen masalların yazıya geçirilmesinde herkesin anlayabileceği bir dil kullanılacak, yöreye has kelimeler için her masalın sonuna bir sözlük eklenecektir.

6. Her yarışmacı her masal için kağıdın üst sağ köşesine büyük harflerle bir rumuz yazacak bu rumuzu bir küçük zarfın üzerine de daktilo ile ve büyük harflerle yazarak masalları koyduğu büyük zarfla küçük zarfı birlikte daha büyük bir zarfa koyarak Öğr. Grv. Mehmet Yardımcı İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi MALATYA adresine postalanacaktır. Küçük zarfın içine şu bilgileri mutlaka yazacaktır.

A. Bu masalı anlatan kişinin :

- a. Adı Soyadı
- b. Doğum yeri ve tahmini yaşı
- c. Öğrenim durumu ve şu andaki işi
- d. Açık adresi

7. Masal Derleme Yarışması'na son katılma tarihi, 1 Eylül 1989'dur. (Postada gecikmeler dikkate alınmayacaktır.)

8. Ödüller 25 Ekim 1989 günü İnönü Üniversitesi'nde yapılacak olan Eflatun Cem Güney'i anma gününde verilecektir.

9. Bu yarışmaya katılanlardan, 15 Ekim 1989 tarihine kadar kendilerine haber iletilmeyenler dereceye girmemiş olacaklarından ayrıca müracaat etmeyeceklerdir.

10. Yarışmaya gönderilen masallar sahiplerince yarışmadan sonra yayımlanabilecektir.

11. Değerlendirme iki aşamada yapılacak olup yarışmaya gönderilen masallar;

Prof. Dr. Cahit KAVCAR
Yrd. Doç. Dr. Hasan KAVRUK
Öğr. Grv. Mehmet YARDIMCI
Uzman Doğan KAYA
Arş. Grv. Zeki KAYA

İÇEL KÜLTÜRÜ

Arş. Grv. İsmail DOĞAN'dan oluşan ön jüri tarafından şartnameye uygun olmayanları elenerek, uygun olanları;

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL
Prof. Dr. Umay GÜNAY
Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN
Prof. Dr. Cahit KAVCAR
Doç. Dr. Bilge SEYİDOĞLU
Doç. Dr. Nevzat GÖZAYDIN'dan oluşan büyük jüri tarafından değerlendirilecektir.

12. Değerlendirme sonunda :

Birinciye : 400.000 TL.

İkinciye : 300.000 TL

Üçüncüye : 200.000 TL. ödülle Üniversitemizin birer plaketi verilecektir.

5 kişiye de Türk halk kültürünü araştırma ve derlemelerini teşvik açısından 100'er bin lira mansiyon verilecek olup, tüm dereceye girenlere birer takım Üniversitemizin yayınları hediye edilecektir.

13. Ödül töreni Malatyalı Masalcı Eflatun Cem Güney adına, 25 Ekim 1989 tarihinde yapılacaktır.

14. İnönü Üniversitesi Rektörlüğü dereceye giren masallarla değerlendirme kurulu tarafından basımı uygun görülenleri bir kitap haline getirecektir. Bu takdirde ayrı bir telif ücreti ödenmeyip sadece yayımlanan kitap hediye edilecektir.

15. Sonuçlar basın yolu ile kamuoyuna duyurulacaktır.

16. Bu yarışmaya değerlendirme ve yürütme kurulu üyeleri katılamazlar.

Haberleşme Adresi:

Öğr. Grv. Mehmet YARDIMCI

İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi

MALATYA

TEL: 21871-18211-22508

GÜNEY'DE KÜLTÜR

*Mart-1989'da yayın hayatına giren
bu dergiye İçel Kültür Dergisi
başarılar diler.*

Haberleşme Adresi : P.K. 196 Antakya

MERSİN HALK EĞİTİMİ MERKEZİ VE AKŞAM SANAT OKULU MÜDÜRLÜĞÜ
1988-1989 ÖĞRETİM YILI SERGİ PROGRAMI

Sıra No	Tarih	Saat	Sergi Yeri	Branşı	Kurs Öğretmeni
1	16.5.1989	10.00	Akarca Köyü	Biçki -Dikiş	Fatma ERGÜN
2	16.5.1989	13.00	Kocayer Köyü	Biçki-Dikiş	Samime GÜNGÖR
3	16.5.1989	16.00	Tepeköy	Biçki-Dikiş	Figen GÖNTE
4	22.5.1989	11.00	Emirler Köyü	Makina Nakış.	Hülya İKİZ
5	22.5.1989	13.00	Değirmençay Köyü	Makina Nakış.	Rezzan Sevil BİRİNCİ
6	23.5.1989	10.00	Buluklu Köyü	Makina Nakış.	Gülten SEVİMİ
7	23.5.1989	12.00	Camili Köyü	Makina Nakış.	Fatma GÖKÇE
8	23.5.1989	12.00	Camili Köyü	Biçki-Dikiş	Müşerref MERSİNLİ
9	23.5.1989	14.00	Arpaçsakarlar Ks.	Biçki-Dikiş	Mesrure ÖZBEK
10	23.5.1989	14.00	Arpaçsakarlar Ks.	Biçki-Dikiş	Nurten ADIGÜZEL
11	23.5.1989	16.00	Yalınayak Köyü	Biçki-Dikiş	Neriman KARA
12	23.5.1989	16.00	Yalınayak Köyü	Makina Nakış.	Neşe KARAYAZI
13	24.5.1989	11.00	Kazanlı Kasabası	Biçki-Dikiş	Elife ÜNAL
14	24.5.1989	13.00	Karacailyas Ks.	Biçki-Dikiş	Serpil CANARAN
15	24.5.1989	15.00	Karaduvvar Mah.	Makina Nakış.	Fatma TAŞOVA
16	25.5.1989	10.00	Kuyuluk Ks.	Biçki-Dikiş	Türkan AVCI
17	25.5.1989	10.00	Kuyuluk Ks.	Makina Nakış.	Ferda AKYÜZ
18	25.5.1989	12.00	Bozön Köyü	Biçki- Dikiş	Zübeyde BAYRAM
19	25.5.1989	12.00	Bozön Köyü	Makina Nakış.	Feride EMİROĞLU
20	26.5.1989	14.00	Mezitli Ks.	Biçki-Dikiş	Ümmüye ŞAHİN
21	26.5.1989	14.00	Mezitli Ks.	Makina Nakış.	Cennet AKIŞ
22	26.5.1989	16.00	Davultepe Ks.	Makina Nakış.	Arzu FİSTİKÇİOĞLU
23	26.5.1989	17.00	Tece Ks.	Biçki Dikiş	Hatice IŞIK
24	29.5.1989	11.00	Sarılar-Afetevler	Biçki Dikiş	Semahat KAPYAPAR
25	29.5.1989	13.00	Çiftlik Köyü	Biçki Dikiş	Ülkü EROĞUL
26	29.5.1989	15.00	Kale Köyü	Biçki Dikiş	Zehra ÇELEBİ
27	29.5.1989	15.00	Kale Köyü	Makina Nakış.	Bedriye ÖZ
28	30.5.1989	11.00	Çavak Köyü	Marangozluk	Duran ERSOY
29	30.5.1989	11.00	Çavak Köyü	Makina Nakış.	Ayşe EROĞLU
30	30.5.1989	14.00	Hamzabeyli Köyü	Biçki Dikiş	Kadriye ÖZKÜL
31	31.5.1989	10.00	Doruklu-Yenimahalle	Biçki Dikiş	Meliha BOZKURT
32	31.5.1989	11.00	Doruklu Köyü	Makina Nakış.	Semra GONCA
33	31.5.1989	12.00	Dalakdere Köyü	Biçki Dikiş	Meryem KARABULAI
34	31.5.1989	14.00	Değirmendere K.	Marangozluk	Ergün ÖZDEMİR
35	31.5.1989	17.00	Çapar Köyü	Kilim	Ayşe CIAZ
36	6.6.1989	11.00	ATAŞ	Makrome	Vicdan SEZGİN
37	6.6.1989	11.00	ATAŞ	Makina Nakış.	Nurten ADIGÜZEL
38	6.6.1989	11.00	ATAŞ	Vitray	Sühendan ŞİMŞEK
39	6.6.1989	16.00	Çavuşlu Mah.	Biçki Dikiş	Miyase ÖKSÜZ
40	6.6.1989	16.00	Çavuşlu Mah.	Makina Nakış.	Serpil GÜLZENGİ
41	7.6.1989	12.00	V.S.Çakmakoglu İlkok.	Biçki Dikiş	Aliye YILMAZ
42	7.6.1989	12.00	V.S.Çakmakoglu İlkok.	Biçki Dikiş	Hayriye ÖZDEMİR
43	7.6.1989	12.00	V.S.Çakmakoglu İlkok.	Biçki Dikiş	Kadriye DUMAN
44	7.6.1989	12.00	V.S.Çakmakoglu İlkok.	Biçki Dikiş	Nurten TUNABOYU
45	7.6.1989	12.00	V.S.Çakmakoglu İlkok.	Makrome	Selma SARIKAYA
46	8.6.1989	14.00	Portakal Mah.	Biçki Dikiş	Birsan ZAMBAKOĞLU
47	8.6.1989	14.00	Demirtaş Mah.	Biçki Dikiş	Kadriye AKGÜN
48	13.6.1989	10.00	Yenipazar Mah.	Biçki Dikiş	Hatice KARAER
49	13.6.1989	10.00	Yenipazar Mah.	Biçki Dikiş	Necmiye GÜLER
50	13.6.1989	12.00	Gündoğdu Mah.	Biçki Dikiş	Cemile DOĞAN
51	13.6.1989	12.00	Gündoğdu Mah.	Biçki Dikiş	Sevim TOPÇU
52	13.6.1989	14.00	Siteler Mah.	Biçki Dikiş	Döndü ASLAN
53	13.6.1989	14.00	Siteler Mah.	Biçki Dikiş	Mevlûde ÇELİK
54	14.6.1989	14.00	F.Sultan Mehmet İlkok.	Biçki Dikiş	M.Meral KOÇ
55	14.6.1989	16.00	Yenimahalle	Biçki Dikiş	Fatma HAZER
56	15.6.1989	16.00	Selçuklar Mah.	Biçki Dikiş	H.Handan YİĞİTER
57	20.6.1989	14.00	Osmaniye Mah.	Biçki Dikiş	Mecburiye ÖNAY
58	20.6.1989	15.00	Toroslar Mah.	Biçki Dikiş	Gülray İSPİR
59	20.6.1989	16.00	Tozkoparan Mah.	Biçki Dikiş	Gülşen ÖZSOY
60	20.6.1989	17.00	Sağlık Mah.	Biçki Dikiş	Saadet BOZASLAN
61	21.6.1989	10.00	11.A.Kadir Perşembe İlkok.	Biçki Dikiş	Selver TOLU

62	21.6.1989	10.00	11.A.Kadir Perşembe İlkok.	Biçki Dikiş	Fatma UYSAL
63	21.6.1989	12.00	Gazi Mah.	Biçki Dikiş	Nigar ALABAY
64	21.6.1989	16.00	Barbaros Mah.	Biçki Dikiş	Naciye KALAYCI
65	21.6.1989	16.00	Barbaros Mah.	Biçki Dikiş	Hatice ÇİFTÇİ
66	21.6.1989	16.00	Barbaros Mah.	Biçki Dikiş	Nermin GÜRSOY
67	22.6.1989	10.00	Belediye Lisesi	Biçki Dikiş	Neşe PEKTAŞ
68	22.6.1989	15.00	Fatih Deveci İlkok.	Çiçek	Vildan SEYHAN
69	22.6.1989	16.00	İleri İlkokulu	Makrome	Vicdan SEZGİN
70	26.6.1989	16.00	Merkez Bina	Biçki Dikiş	Meserret KAR
71	26.6.1989	16.00	Merkez Bina	Biçki Dikiş	Durdane KELEŞ
72	26.6.1989	16.00	Merkez Bina	Biçki Dikiş	Feride CAN
73	26.6.1989	16.00	Merkez Bina	Biçki Dikiş	Necla ÜNLÜTÜRK
74	26.6.1989	16.00	Merkez Bina	Makrome	Felma GÜÇYETMEZ
75	26.6.1989	16.00	Merkez Bina	Vitray	Sühendan ŞİMŞEK

Not: Ayrıca 65 adet Genel Eğitim Kursu ile 46 adet e El Sanatları Kursu açılmış olup bu tabloya dahil edilmemiştir.

TAMAMLANAN KURSLAR

Sıra No	Baş.Tarihi	Bit.Tarihi	Kurs Yeri	Branşı	KursÖğretmeni
76	11.7.1988	30.10.1988	Merkez	Bilgisayar (BASIC)	Erol KORUCU
77	11.7.1988	30.10.1988	Merkez	Bilgisayar (BASIC)	Erol KORUCU
78	11.7.1988	30.10.1988	Merkez	Bilgisayar (BASIC)	A. TÜFEKÇİYAŞAR
79	11.7.1988	30.10.1988	Merkez	Bilgisayar (BASIC)	A. TÜFEKÇİYAŞAR
80	11.7.1988	30.10.1988	Merkez	Bilgisayar (BASIC)	Menderes ÇAY
81	11.7.1988	30.10.1988	Merkez	Bilgisayar (BASIC)	Bülent GENÇ
82	11.7.1988	4.12.1988	Merkez	Bilgisayar (Prog.)	Erol KORUCU
83	11.7.1988	4.12.1988	Merkez	Bilgisayar (Prog.)	Naci ÖNGEOĞLU
84	11.7.1988	4.12.1988	Merkez	Bilgisayar (Prog.)	Naci ÖNGEOĞLU
85	31.10.1988	26.2.1989	Merkez	Bilgisayar (BASIC)	A. TÜFEKÇİYAŞAR
86	31.10.1988	26.2.1989	Merkez	Bilgisayar (BASIC)	A. TÜFEKÇİYAŞAR
87	31.10.1988	26.2.1989	Merkez	Bilgisayar (BASIC)	A. TÜFEKÇİYAŞAR
88	31.10.1988	26.2.1989	Merkez	Bilgisayar (BASIC)	Harun GÖKALP
89	31.10.1988	26.2.1989	Merkez	Bilgisayar (BASIC)	Harun GÖKALP
90	31.10.1988	26.2.1989	Merkez	Bilgisayar (BASIC)	Erol KORUCU
91	31.10.1988	26.2.1989	Merkez	Bilgisayar (BASIC)	Erol KORUCU
92	12.9.1988	11.11.1988	Merkez	Daktilografi	Fahrettin ALIŞAR
93	12.9.1988	11.11.1988	Merkez	Daktilografi	Fahrettin ALIŞAR
94	14.11.1988	27.1.1989	Merkez	Daktilografi	Fahrettin ALIŞAR
95	14.11.1988	27.1.1989	Merkez	Daktilografi	Fahrettin ALIŞAR
96	13.2.1989	14.4.1989	Merkez	Daktilografi	Fahrettin ALIŞAR
97	13.2.1989	14.4.1989	Merkez	Daktilografi	Fahrettin ALIŞAR
98	3.10.1988	5.4.1989	Kazanlıf	Biçki Dikiş	Nuran KOPTUR
99	3.10.1988	27.1.1989	Merkez	Muhasebe	Hülya DAŞTAN
100	19.9.1988	6.1.1989	Merkez	Muhasebe	Emine ŞEN
101	5.12.1988	31.3.1989	Cezaevi	Ciltcilik	Abdullah CANATAR
102	7.12.1988	12.1.1989	Merkez	Kalorifer Ateş.	Nazmi GONCA
103	2.2.1989	12.4.1989	Cezaevi	Kalorifer Ateş.	Nazmi GONCA
104	3.12.1988	31.3.1989	Cezaevi	Fotoğrafçılık	Ali BESLEN
105	17.10.1988	17.2.1989	Merkez	Sürveyan Kursu	Mehmet BULUT
106	2.8.1988	7.10.1988	Cezaevi	Okuma-Yazma	Abdullah CANATAR
107	3.11.1988	27.1.1989	Cezaevi	Okuma-Yazma	Abdullah CANATAR
108	21.11.1988	21.1.1989	N.Kemal İlkok.	Okuma-Yazma	İsmet KALKAN
109	14.11.1988	28.2.1989	N.Filizay İlkok.	Okuma-Yazma	Ayşe KARADAĞ
110	14.12.1988	31.3.1989	A.Günaydın İlkok.	Okuma-Yazma	Osman KALKAN
111	14.12.1988	31.3.1989	Necatibey İlkok.	Okuma-Yazma	Ahmet TEKE
112	2.1.1989	28.4.1989	100.Yıl İlkok.	Okuma-Yazma	Hasan ARIBAŞ
113	17.10.1988	27.1.1989	Merkez	Makrome	Ayşe ÖZDEMİR
114	3.10.1988	27.12.1988	Merkez	Makrome	Hacer ÖZTÜRKÖĞLU
115	20.11.1988	31.3.1989	Merkez	Bilgisayar (Prog.)	Naci ÖNGEOĞLU
116	3.3.1989	31.3.1989	Hi.Eğ.Ens.	Halk Oyunları	İsmail KURT
117	3.3.1989	31.3.1989	Hi.Eğ.Ens.	Halk Oyunları	Abdullah TAYLAN
118	5.12.1988	30.4.1989	Cezaevi	Bağlama	Hüseyin YILDIZ
119	5.12.1988	30.4.1989	Cezaevi	Halk Oyunları	Vedat PARLAKOVA

DEVAM EDEN KURLAR: 02

Sıra No	Baş.Tarihi	Bit.Tarihi	Kurs Yeri	Branşı	Kurs Öğretmeni
120	22.2.1989	18.6.1989	Merkez	1.Sürveyanlığı	Mehmet BULUT
121	5.12.1988	30.6.1989	Cezaevi	Elektrik	Mustafa SOY
122	23.1.1989	31.5.1989	Cezaevi	Terzilik	Salih ERASLAN
123	13.2.1989	9.6.1989	Merkez	Muhasebe	Ermine ŞEN
124	13.2.1989	9.6.1989	Merkez	Muhasebe	Hülya DAŞTAN
125	25.2.1989	25.6.1989	Merkez	Makrome	Hacer ÖZTÜRKÖĞLU
126	17.4.1989	16.6.1989	Merkez	Daktilografi	Fahrettin ALIŞAR
128	14.4.1989	16.6.1989	Merkez	Daktilografi	Fahrettin ALIŞAR
129	14.4.1989	30.6.1989	Merkez	İngilizce	Şefik İNCE
130	17.11.1988	30.6.1989	Merkez	İngilizce	Şefik İNCE
131	3.3.1989	30.6.1989	Tarım İl Md.	İngilizce	Şefik İNCE
132	3.3.1989	30.6.1989	Tarım İl Md.	İngilizce	Şefik İNCE
133	10.10.1988	30.6.1989	İleri ilkok.	Bağlama	Kemal KORKMAZ
134	10.10.1988	30.6.1989	İleri ilkok.	Bağlama	Şeref ESER
135	20.10.1988	30.6.1989	19 Mayıs Ok.	Bağlama	Hüseyin YILDIZ
136	7.11.1988	30.6.1989	Zeki Sabah Or	Halk Oyunları	Abdullah TAYLAN
137	5.11.1988	30.6.1989	Merkez	Halk Oyunları	Vedat PARLAKOVA
138	13.2.1989	30.5.1989	Değirmençay	Elektrik	Vedat PARLAKOVA
139	3.10.1988	30.6.1989	Merkez	T.Halk Müziği	Süreyya GÜNAY
140	21.11.1988	30.5.1989	Fatih Deveci	Bağlama	Nevin ŞERBETÇİ
141	1.12.1988	30.6.1989	Merkez	Halk Oyunları	İsmail KURT
142	1.12.1988	30.6.1989	Sos.Hz.İn.Md.	Halk Oyunları	İsmail KURT
143	4.3.1989	30.5.1989	19 Mayıs Ok.	Almanca	Avşar ŞAHİN
144	18.11.1988	30.6.1989	D.Hastanesi	Makrome	Selma SARIKAYA
145	18.11.1988	30.6.1989	PTT M.Gel.	Makrome	Selma SARIKAYA
146	13.3.1989	21.7.1989	Merkez	Bilgisayar(BASIC)	H. GÖKALP
147	13.3.1989	21.7.1989	Merkez	Bilgisayar(BASIC)	H. GÖKALP
148	13.3.1989	21.7.1989	Merkez	Bilgisayar(BASIC)	H. GÖKALP
149	13.3.1989	21.7.1989	Merkez	Bilgisayar(BASIC)	Erol KORUCU
150	13.3.1989	21.7.1989	Merkez	Bilgisayar(BASIC)	E. KORUCU
151	13.3.1989	21.7.1989	Merkez	Bilgisayar(Prog.)	Naci ÖNGEOĞLU
152	13.3.1989	21.7.1989	Merkez	Bilgisayar(Pog.)	Naci ÖNGEOĞLU
153	13.3.1989	21.7.1989	Merkez	Bilgisayar (Prog.)	Erol KORUCU
154	1.3.1989	30.5.1989	Cezaevi	Okuma-Yazma	İlhami YEL
155	3.3.1989	30.6.1989	Güreş İl.Kl.	Keman	Mehmet BAŞARANOĞLU
156	3.3.1989	30.6.1989	Güreş İl.Kl.	Kanun	Sefa DUMAN
157	3.3.1989	30.6.1989	Güreş İl.Kl.Ts.Müz.	Solfej	Çelik YARGICI
158	3.3.1989	30.6.1989	Güreş İl.Kl.Ts.Müz.	Solfej	Mustafa ŞEREF
159	3.3.1989	30.6.1989	Açıkhava Ti.	Tiyatro	A.Duran ŞENOL

Diğer Çalışmalar

Sıra No	Faaliyetin adı	Tarihi	Konusu	Yararlanan	Yer
160	Toplantı	10.11.1988	10 Kasım Atatürk'ü anma	325 Kişi	Eğitim Araçları Mer.
161	Toplantı	29.10.1988	Cumhuriyet Bayramı	250 Kişi	Merkez
162	Toplantı	24.11.1988	Öğretmenler Günü	140 Kişi	Merkez
163	Yarışma	22.11.1988	Resim Yarışması	670 Kişi	G.San.Galerisi
164	Toplantı	2.12.1988	Sempozyum	300 Kişi	PTT Mes.Gel.Md.
165	Sergi	2.12.1988	El Sanatları Ser.	300 Kişi	PTT Mes. Gel. Md.
166	Film diya göster	2.12.1988	Mersinden Görüntüler	300 Kişi	PTT Mes.Gel.Md.
167	Tiyatro	2.12.1988	Karagöz-Kukla	260 Kişi	B.Nikah Salonu
168	Tiyatro	2.12.1988	Karagöz-Kukla	250 Kişi	B. Nikah Salonu
169	Konser	3.12.1988	Aşıklar Gösterisi	220 Kişi	B.Nikah Salonu
170	Yarışma	3.12.1988	T.H.Müziği Soloyar.	300 Kişi	PTT Mes.Gel.Md.
171	Konser	3.12.1988	T.H.Müziği Koro	300 Kişi	PTT Mes.Gel.Md.
172	Toplantı	27.12.1988	M. Akif Ersoy	168 Kişi	Merkez
173	Toplantı	18.1.1989	Moral Günü-Yemek	332 Kişi	Öğretmenevi
174	Konferans	4.1.1989	Dini Sohbet	35 Kişi	Cumhuriyet Mah.
175	Sergi	28.12.1988	Çalışma Tanıtma	150 Kişi	Merkez
176	Toplantı	30.11.1988	Nüfus Planlaması	208 Kişi	Merkez
177	Konferans	7.12.1988	Din Eğitimi	160 Kişi	Merkez
178	Konferans	28.12.1988	Din Eğitimi	158 Kişi	Yenipazar Mah.
179	Konferans	28.12.1988	Nüfus Planlaması	158 Kişi	Yenipazar Mah.
180	Konferans	7.12.1988	Din Eğitimi	100 Kişi	Barbaros Mah.
181	Konferans	7.12.1988	Nüfus Planlaması	100 Kişi	Barbaros Mah.

182	Konferans	4.1.1989	DinEğitimi	35 Kişi	Cumhuriyet Mah.
183	Sergi	23.1.1989	Makrome Sergisi	750 Kişi	İmar Bankası
184	Konferans	21.12.1988	Nüfus Planlaması	25 Kişi	Gazi Mah.
185	Konferans	11.1.1989	Nüfus Planlaması	50 Kişi	Yenimahalle
186	Konferans	25.1.1989	DinEğitimi	50 Kişi	Yenimahalle
187	Konferans	18.1.1989	Nüfus Planlaması	50 Kişi	Tozkoparan Mah.
188	Konferans	25.1.1989	Nüfus Planlaması	125 Kişi	Akbelen Mah.
189	Konferans	15.2.1989	OkumaAlışkanlığı	110 Kişi	İl Halk Kütüphanesi
190	Toplantı	15.2.1989	Nüfus Planlaması	40 Kişi	Karacailyas Ks.
191	Toplantı	22.2.1989	Nüfus Planlaması	60 Kişi	Kazanlı Ks.
192	Konferans	1.3.1989	Nüfus Planlaması	50 Kişi	Çavuşlu Mah.
193	Konferans	1.3.1989	Nüfus Planlaması	50 Kişi	Gökçebelen-Afetevler
194	Konferans	1.3.1989	OkumaAlışkanlığı	100 Kişi	İl Halk Kütüphanesi
195	Toplantı	8.3.1989	Nüfus Planlaması	40 Kişi	F.S.Mehmet İlkok.
196	Toplantı	8.3.1989	Nüfus Planlaması	40 Kişi	Karaduvar Mah.
197	Konferans	8.3.1989	OkumaAlışkanlığı	57 Kişi	İl Halk Kütüp.
198	Konferans	15.3.1989	DinEğitimi	40 Kişi	Çavuşlu Mah.
199	Konferans	15.3.1989	DinEğitimi	20 Kişi	Karaduvar Mah.
200	Konferans	15.3.1989	Nüfus Planlaması	26 Kişi	Selçuklar Mah.
201	Konferans	15.3.1989	Nüfus Planlaması	43 Kişi	Mezitli Ks.
202	Konferans	15.3.1989	OkumaAlışkanlığı	46 Kişi	İl Halk Kütüp.
203	Konferans	18.3.1989	Çanakkale Şehitleri	180 Kişi	Eğitimaraçları Mer.
204	Konferans	18.3.1989	Çanakkale Şehitleri	250 Kişi	T.S.Gür Lisesi
205	Gösteri	20.3.1989	Çanakkale Şehitleri	200 Kişi	Sabancı Lisesi
206	Konferans	22.3.1989	DinEğitimi	56 Kişi	Mezitli Ks.
207	Konferans	22.3.1989	DinEğitimi	20 Kişi	F.S.Mehmet İlkok.
208	Konferans	22.3.1989	Nüfus Planlaması	25 Kişi	Buluklu Köyü
209	Konferans	22.3.1989	Nüfus Planlaması	20 Kişi	F.S.Mehmet İlkok.
210	Konferans	22.3.1989	Nüfus Planlaması	40 Kişi	Yalınayak Köyü
211	Konferans	22.3.1989	OkumaAlışkanlığı	40 Kişi	İl Halk Kütüphanesi
212	Tiyatro	27.3.1989	Dünya Tiyatralar	300 Kişi	PTT Mes. Gel.Md.
213	Konferans	29.3.1989	DinEğitimi	40 Kişi	Selçuklar Mah.
214	Konferans	29.3.1989	DinEğitimi	25 Kişi	Buluklu Köyü
215	Konferans	29.3.1989	Nüfus Planlaması	50 Kişi	Camili Köyü
216	Konferans	29.3.1989	Nüfus Planlaması	50 Kişi	Gündoğdu Mah.
217	Konferans	31.3.1989	Aşık Veysel Anma	300 Kişi	PTT Mes.Gel.Md.
218	Konferans	31.3.1989	Aşık Veysel Anma	300 Kişi	PTT Meslek Gen. Md.
219	Konferans	5.4.1989	DinEğitimi	20 kişi	Fatih Deveci İlkokulu
220	Konferans	5.4.1989	Nüfus Planlaması	90 kişi	V.S. Çakmakdoğlu İlkokulu
221	Konferans	5.4.1989	OkumaAlışkanlığı	45 kişi	İl Halk Kütüphanesi
222	Konferans	5.4.1989	Nüfus Planlaması	56 kişi	Kuyuluk Kasabası
223	Konferans	12.4.1989	DinEğitimi	56 kişi	Kuyuluk Kasabası
224	Konferans	12.4.1989	DinEğitimi	40 kişi	Gündoğdu Mahallesi
225	Konferans	12.4.1989	Nüfus Planlaması	38 kişi	Yalınayak Köyü
226	Konferans	12.4.1989	Nüfus Planlaması	14 kişi	Demirtaş Mahallesi
227	Konferans	12.4.1989	OkumaAlışkanlığı	43 kişi	İl Halk Kütüphanesi
228	Konferans	19.4.1989	DinEğitimi	97 kişi	V.S. Çakmakdoğlu İlkokulu
229	Konferans	19.4.1989	DinEğitimi	38 kişi	Yalınayak Köyü
230	Konferans	19.4.1989	Nüfus Planlaması	23 kişi	Doruklu Yeni Mahalle
231	Konferans	19.4.1989	Nüfus Planlaması	25 kişi	Doruklu Köyü
232	Konferans	19.4.1989	Nüfus Planlaması	18 kişi	Dalakdere Köyü
233	Konferans	19.4.1989	Nüfus Planlaması	23 Kişi	Toroslar Mah.
234	Konferans	26.4.1989	DinEğitimi	23 Kişi	Doruklu-Yenimahalle
235	Konferans	26.4.1989	DinEğitimi	25 Kişi	Doruklu Köyü
236	Konferans	26.4.1989	DinEğitimi	14 Kişi	Demirtaş Mah.
237	Konferans	26.4.1989	Nüfus Planlaması	45 Kişi	Kale Köyü
238	Konferans	26.4.1989	Nüfus Planlaması	43 Kişi	Siteler Mah.

MERKEZİN ADI: MERSİN HALK EğİTİMİ

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı
Okuma-Yazma 1	8	190
Okuma-Yazma 2		

Halk Oyunları	7	211
Kaynakçılık	-	-
Vitray	1	20
Kilimcilik	1	40
Makina Nakışları	16	292

İngilizce	5	110
Muhasebe	4	86
Daktilografi	8	173
Giyim	50	1104
El Sanatları	46	986
Genel Eğitim	65	1376
Fotografçılık	1	15
Trikotaj		
Bilgisayar (BASIC)	18	300
Bilgisayar (PROG.)	7	100
Çiçekçilik	1	15
Bağlama	5	140
Çiçek	1	23
Makrome	5	66
Kalorifer Ateşçiliği	2	49
Marangozluk	2	30
Elektrik	2	30

Kuaförlük		
Dülgçilik		
Ağaç İşleri		
Metal İşleri		
Tornacılık		
Halicilik		
İnşaat Süveyanlığı	2	40
Boks-Judo		40
Türk Halk Müziği	1	
Oksi-Asetilen Kaynak		134
Türk Sanat Müziği	4	37
Tiyatro	1	40
Almanca	1	15
Terzilik	1	5662
TOPLAM	265	

İÇEL İLİ HALK EĞİTİMİ MERKEZİ MÜDÜRLÜKLERİNİN 1988-1989
ÖĞRETİM YILI KURS FAALİYETLERİNİ GÖSTERİR ÇİZELGEDİR

İLÇELER	MERŞİN		TARSUS		ERDEMLİ		SİLİFKİ		ANAMUR		GÜLNAR		MUT	
Kursun Adı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı
Okuma Yazma 1	8	190	1	15	4	4	2	15						
Okuma Yazma 2							1	6						
İngilizce	5	110	4	103	1	17	3	45	2	68				
Muhasebe	4	86	1	35					5	66	2	29	1	16
Daktilografi	8	173	9	122	8	130			19	307	12	232	14	262
Giyim	50	1104	39	1154	18	513	24	542	19	307	12	232	14	262
El Sanatları	46	986	32	962	18	513	6	110	19	307	12	232	14	262
Genel Eğitim	65	1376	32	962	55	1633	37	689	22	348	12	232	14	262
Fotografçılık	1	15	1	20										
Trikotaj					1	12	1	15						
Bilgisayar - Basic	18	300			1	50	3	79						
Bilgisayar - Prog.	7	100									1	20	2	97
Çiçekçilik	1	15												
Bağlama	5	140	4	80	2	31	1	14						
Çiçekçilik	1	23	2	30			2	11					1	15
Makrome	5	66												
Kalorifer Ateş.	2	49												
Marangozluk	2	30												
Elektrik	2	30	1	25	4	68								
Sihhi Tesisat														
Halk Oyunları	7	211	3	58	2	34	6	136	10	193			2	60
Kaynakçılık														
Vitray	1	20	3	72										
Kilim	1	40	1	20										
Makina Nakışları	16	292	6	137	21	353	18	229	3	41	2	27	3	45
Kuaförlük					1	19								
Motor tamiri							1	14						
Ağaç İşleri							6	90						
Metal İşleri							2	44						
Tornacılık					2	25			4	52				
Halicilik														
İnşaat Süveyanlığı	2	40												
Boks-Judo													2	45
Türk Halk Müziği	1	40									1	15		
Yorgancılık														
Türk Sanat Mü.	4	134												
Tiyatro	1	37												
Almanca	1	40												
Terzilik	1	15												
Butik			2	40										
TOPLAM	265	5662	111	3845	138	3402	113	2039	84	1382	42	787	53	1064
İL GENEL TOPLAM KURS SAYISI	836													

Sanat Müz. 21

ÖZÜR:

Dergimiz elde olmayan sebeplerle iki ay geçikme ile yayınlanmıştır. Özür dileriz.
İçel Kültürü

* Kapak Gravürü "*Mersin Kuru Çeşme'nin 32 Yıl Önceki Hali*" dir.

Gravür Sanatçısı:

MEHMET KABAK

1956 Derinkuyu doğumlu. İstanbul Yüksek Teknik Öğretmen Okulu mezunu. Sanat çalışmalarını 1972 yılında başladı. Karikatür dalında ilk sergisini Mersin'de "Kabakname" adı ile açtı. Daha sonra 2 kişisel, 2 karma sergiye katıldı.

Resimde görülen yer Mersin Kuru Çeşme'nin 32 yıl önceki halidir. Bu sanatçının ilk gravür denemesidir. Mehmet Kabak halen Mersin İ. Endüstri Meslek Lisesi'nde öğretmenlik yapmaktadır.

